

accent

VETERANENS STÖRSTA FIENDE

Många hamnar i missbruk

"MIN MAMMA SMUGGLADE KNARK"

Dottern berättar om chocken

PAOLO ROBERTO

Slår ett slag för rörelsen

IOGT-NTO STÅR I BAREN

På motorträff i Kolbäck

Förberedelserna är i full gång!

Förbered dig du med! På www.vitjul.se finner du all information om årets kampanj, beställningsmaterial och mycket mer.

Handboken har skickats ut till föreningarna men fler finns att tillgå.

Vi ser fram emot ytterligare en succé i år!

22

Missbruk. Två miljoner krigsveteraner har återvänt från Irak och Afghanistan. Väl hemma börjar en ny kamp för många av dem – mot flaskan.

16

Forskning. Hur skildras alkohol och alkoholforskning i media? Och när fakta fram till läsaren? Accent granskar alkohol och media.

30

Mamma smugglade knark. Fatou Touray berättar om vad som händer när polisen oväntat griper barnens mormor för narkotikasmuggling.

33

Miljonlotteriet. I höst leder Paolo Roberto TV4:s "Pengarna på bordet" i samverkan med Miljonlotteriet. Accent har bytt några ord med honom.

34

Intervju. Maj-Inger Klingvall har ett långt engagemang i alkoholfrågor bakom sig. Men för några år sedan bestämde hon sig för att lämna nykterhetsrörelsen.

Alkoholskatten höjs | 6

Allt talar för att regeringen föreslår en skatthöjning för alkohol i höstbudgeten. Centerpartiet har svängt.

Sjöfyllerilagen populär | 7

Den nya lagen om sjöfylleri är populär bland båtägare. Åtta av tio är positiva till att det numera är samma alkoholgräns på sjön som i biltrafiken.

Kritiserade utskick | 8

I somras skickade IOGT-NTO ut ett brev om testamenten till medlemmar över 55. Brevet har upprört en del medlemmar.

Prata mer om nykterhet | 4

LEDARE Pierre Andersson välkomnar det nya sättet att tänka kring beslutsprocesserna i IOGT-NTO.

"Paolo Roberto strippade!" | 46

ORDFÖRANDEN Anna Carlstedt berättar om hur det är att baka pepparkakor med Paolo Roberto.

+ Kultur | 42

+ Månadens medlem | 44

+ Korsord | 51

OMSLAGSBILD
Anna Hållams / Scanpix

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Om övertygelser

Prata om nykterheten!

Vi har nog alla perioder i livet när vi omvärderar tidigare beslut. Sätter våra åsikter och värderingar under lupp och granskar om de fortfarande stämmer med den vi är och vill vara.

Jag gick igenom en sådan period för sex-sju år sedan. En av sakerna jag ifrågasatte var min egen nykterhet. Engagemanget för organisationen och för en restriktiv alkoholpolitik tvekade jag aldrig över, men behöver man verkligen vara nykterist för att arbeta för en bra alkoholpolitik? Att vara ständig normbrytare kostar på – är det värt det?

En som ställde sig samma fråga – och valde att lämna – är Maj-Inger Klingvall, tidigare minister och diplomat, nu ordförande i KSAN. Det sociala trycket blev för stort. (Läs mer på sidan 35.) Själva valde jag att stanna – men aktar mig nog för att kritisera den som gör andra val.

Mina grubblerier har lett till en förnyad och starkare övertygelse om att den personliga nykterheten är en viktig del av vårt arbete. Den fungerar som en slags markering mot alkoholnormen och jag vet att den kan vara helt avgörande för människor som själva upplevt alkoholens baksidor.

Sist men inte minst skapar alla vi som väljer nykterhet tusentals små nyktra zoner. Zoner som påverkar omvärlden och som kan vara ett viktigt stöd för människor omkring oss, ibland när vi minst anar det.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Varför omyndigförklarade?

I den lilla lokalförening som jag är medlem börjar de flesta bli gamla och det syns inte till någon föryngning. Föreningen hade en lokal som har byggts helt på ideell basis under 1920-talet. Medlemmarna har sedan hela tiden underhållit och även moderniserat lokalen en hel del. Eftersom de flesta medlemmarna nu är gamla orkade ingen riktigt med att underhålla byggnaden längre. När vi planerade försäljning såg vi framför oss hur mycket nytta de pengarna kunde göra inom bygdens sociala verksamhet men även inom andra områden av människovårdande karaktär.

Döm om vår förvåning när vi fick reda på att vi hade INGEN bestämmanderätt över de pengar som en försäljning av fast egendom inbringade. Enligt någon paragraf i IOGT-NTO:s stadgar ska sådana medel oavkortat överlämnas till förbundet.

Vi blev lindrigt sagt bestörta. Varför är vi i den lilla föreningen omyndigförklarade? Nu är vi tvungna att överlämna pengar till en geografiskt närliggande förening för renovering av deras lokal.

Först kändes det tungt att bli nödsakade att avyttra vår lokal som så många med så stor patos hade lagt både tid och pengar på. Men när vi planerade hur vi skulle hantera försäljningssumman så kände vi att vi skulle kunna hedra våra bortgångna husbyggare genom att göra något gott för pengarna.

Men med den vändning den här affären har tagit så känns det som en verklig skymf mot både dem som byggde och mot oss som

sålde. Är vi den enda förening som har blivit utsatt för sådan diktatur?

KARIN GARDELL, TINGSTÄDE

Svar:

När en förening önskar sälja sin fastighet ska det godkännas av förbundet. Det ger oss möjlighet till dialog över vilka insatser som kan göras där försäljning inte alltid är den bästa lösningen på sikt. När försäljning sker ska medel från försäljningen som huvudregel deponeras av förbundet för föreningens räkning. Pengarna är alltså fortfarande föreningens att använda, dock med avsikten att dessa medel i huvudsak ska användas till fastighet och inte annat. Skribenten talar om vällovliga verksamheter på orten utanför nykterhetsrörelsen vilket inte gör oss som rörelse starkare på sikt. De som en gång i tiden byggde våra hus ville utveckla nykterhetsrörelsen och knappast annan verksamhet och så gäller förhoppningsvis även framtida medlemmar inom IOGT-NTO. Om pengarna från en försäljning delas ut till bygden är ju allt värde som byggts upp under åren borta för all framtid. Insändarskribenten talar också om att de varit tvungna att överlämna pengar till geografiskt närliggande IOGT-NTO-förening. Det är i så fall ett direkt felaktigt handlande då det krävs medgivande av föreningen för att deras pengar ska kunna överlämnas till annan förening. Någonstans har det brustit i dialogen och jag kommer att se till kontakt tas i frågan.

PETER MOILANEN, GENERALSEKRETERARE

Rättelse

I förra numret skrev vi att kongressen beslutade att ombuden till kommande huvudmannamöten för folkhögskolorna ska

väljas av just kongressen. Det är fel. Ombuden (utöver förbundsstyrelsen) ska väljas av distriktsårsmötena.

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.

Pressläggning detta nummer: 13 september
Nästa nummer kommer ut: 25 oktober

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 50, eva.ekeroth@iogt.se

Tobias Berving & Fredrik Olsson

ETC Kommunikation
Layout

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Anton Assarsson, Mikael Delin, Hanna Nolin, Moa Karlberg, Jonas Eriksson, Anders Perstrand. **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01

E-post accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (225 kr/år) och adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Display Umeå, Gunilla Johansson, 090-71 15 04, gunilla.johansson@display-umea.se

Tryck V-TAB, Vimmerby. **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

Taltidning Accent finns även som gratis taltidning. **TS-kontrollerad upplaga 2011** 30 000 ex
ISSN 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Kampanjperiod 15/9–15/10

Höstens värvarokampanj går under temat "Fika för alla!"
Vi hoppas att alla föreningar planerar in en eller flera
aktiviteter för att berätta om IOGT-NTO och bjuda in till oss.

Kampanjperioden är 15/9–15/10.

Information om kampanjen finns på iogt.se.

Här är varje insats betydelsefull. Kontakta din förening eller ditt distrikt och kolla var du
kan göra en insats!

Utbildningsradion satsar på droger

DROGER Utbildningsradion gör en satsning för att hjälpa unga att tänka kritiskt om alkohol och andra droger. Satsningen består av en webbplats för ungdomar kallad Droger &

dilemman, en temasajt för lärare och en dokumentärserie om droger som redan startat, samt tre nya programsatsningar och filmer.

Avsikten med de nya verktygen är att göra det enklare att undervisa om ett ämne som kan verka svårt.

Satsningen sker bland annat mot bakgrund av att cannabis verkar öka bland unga och ständigt nya droger riktade till dem strömmar ut på marknaden.

DRUGNEWS / SVEN LILJESSON

Ökad risk för bröstcancer av alkohol i unga år

ALKOHOL Att alkohol ökar risken för bröstcancer är känt sedan tidigare. Nu har forskare från Washington University School of Medicine i St Louis, visat att om man dricker under puberteten är risken för bröstcancer extra stor och risken är fortsatt förhöjd ända till första graviditeten.

I puberteten är bröstet särskilt känsliga för cancerogena ämnen. Den ökade känsligheten kvarstår till första graviditeten. En kvinna som dricker ett glas om dagen mellan sin första menstruation och första graviditet ökar risken för bröstcancer med 13 procent.

EVA EKEROTH

FOTO: ISTOCK

FOTO: FREDRIK SANDBERG / SCANPIX

Nu höjs alkoholskatten

Det ser ut att bli en höjning av alkoholskatten i höstbudgeten. Centerpartiet har svängt i frågan.

ALKOHOL Enligt TV4:s nyheter kommer en höjning av alkoholskatten att finnas med i regeringens budgetproposition. Det förvånar många eftersom Centerpartiet tidigare deklarerat att de var emot en höjning med hänvisning till risken för ökad införsel och smuggling.

Centerpartiets alkoholpolitiska talesperson, Anders W Jonsson kommenterar beslutet med att det är ett löfte som regeringen står fast vid.

– Det här är ju ett vallöfte från alliansens valmanifest som återstår att uppfylla. Dessutom är alko-

holskatter ett bra styrmedel för att förbättra folkhälsan, säger Anders W Jonsson som är alkoholpolitisk talesperson för Centerpartiet och ordförande i socialutskottet.

Viss oro för att införsel och smuggling ska öka uttrycker dock både Centerpartiet och Moderaterna.

Att en alkoholskattehöjning i någon högre utsträckning skulle bidra till ökad införsel och smuggling anser dock inte Mats Ramstedt, alkoholforskare och chef för STAD, vara särskilt troligt.

– Det beror förstås på hur mycket man höjer, men i de nivåer

man nämnt i valmanifestet är det knappast någon risk, säger han.

– Det är jättebra, men jag vågar inte tro det förrän jag ser det. Ändå känns det som om vi är närmare en skattehöjning än på länge. Det är sista chansen för regeringen att infria vallöftet. Vi hoppas mycket på regeringen, säger IOGT-NTO:s vice ordförande Andrine Winther.

Även UNF gläds åt nyheten.

– Det är glädjande att regeringen äntligen väljer att infria löftet. Vi vet att en höjning av alkoholskatten kommer att minska de skador som alkoholen orsakar och inte minst minska antalet barn och unga som far illa på grund av alkohol, säger Malin Thorson, nyvald ordförande i UNF.

EVA EKEROTH

Sjöfyllerilagen populär – också bland båtägare

Den nya lagen om sjöfylleri är populär bland båtägare. Åtta av tio är positiva till att det numera är samma alkoholgräns på sjön som i biltrafiken.

ALKOHOL Lagen om Sjöfylleri infördes 2010. Enligt lagen gäller nu samma alkoholgräns på sjön som på vägarna, åtminstone om båten är över 10 meter lång och/eller kan köra fortare än 15 knop. En undersökning som försäk-

ringsbolaget If har gjort visar att den nya lagen har starkt stöd. Hela 79 procent av båtägarna tycker det är bra med samma alkoholgräns på sjön som på vägarna. Bland hela befolkningen är 86 procent positiva till den nya lagen.

– Vi ser en förändrad attityd till alkohol i samband med båtfärd. Nykterhet betraktas som alltmer självklar för den som ska framföra båten, säger Dan Falconer, båt-specialist på If.

Åsikterna skiljer sig dock en del mellan könen. Endast sex procent av kvinnorna är motståndare till en promillegräns på sjön. Bland männen är däremot 25 procent emot.

Att så många gillar den nya lagen skulle man inte kunna tro, om man bara ser till vad som syns i media där ett antal debattörer framfört sitt ogillande. Däremot bekräftas könsskillnaden av debatten. Bland debattörerna återfinns endast en kvinna, Sonja Aldén, som var en av flera kändisar som skrev under en debattartikel i Svenska Dagbladet förra sommaren.

EVA EKEROTH

Hitler använde 80 olika droger

NARKOTIKA För att framstå som den överlägsne ledare han ville vara tog Adolf Hitler till droger som amfetamin och kokain. Hans personlige läkare, Theodore Morell försåg honom med preparaten enligt uppgifter från en ny TV-dokumentär från National Geographic.

Hitler var en "manodepressiv hypokondriker med Parkinsons, hade påstått deformerade genitalier och obefintlig sexlust". Dessutom var han kort, 172,5 cm, led av kroniskt eksem, magont och uppblåst mage, enligt den brittiska tidningen Daily Mirror som sett dokumentären.

EVA EKEROTH

Ingen mer sprit på High Chaparral

ALKOHOL Nu ska spriten bort från nöjesparken High Chaparral. I tjugo år har det serverats alkohol på området, men från och med nästa år ska barnfamiljer slippa möta berusade personer. Det rapporterar SVT:s Jönköpingsnytt. När anläggningen grundades 1966 serverades ingen alkohol eftersom grundaren Big Bengt Erlandsson inte gillade alkohol.

Nu vill hans barnbarn, Emil Erlandsson återgå till den ordningen, även om han räknar med att det blir en inkomstförlust till en början.

– På lång sikt tror jag att fler barnfamiljer vågar komma hit, säger Emil Erlandsson, som ansvarar för nöjesparken, till Jönköpingsnytt.

EVA EKEROTH

Fakta. Sjöfylleri

Gränsen för sjöfylleri är 0,2 promille. Gränsvärdet gäller för fartyg som kan framföras med en hastighet av minst 15 knop eller har ett skrov med en största längd av minst 10 meter.

Även om ovanstående kriterier inte uppfylls kan en påverkad person dömas för sjöfylleri, om personen inte kan framföra farkosten på ett betryggande sätt.

Vid sjöfylleri är det inte bara den som framför fartyget som kan ställas till ansvar. Även den

som har en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten, till exempel den som navigerar, kan göra sig skyldig till brott.

Sjöfylleri ger böter eller fängelse i högst sex månader.

Gränsen för grovt sjöfylleri är 1,0 promille i blodet. Även en påverkad skeppare som inneburit en avsevärd fara för sjösäkerheten, kan dömas för grovt sjöfylleri, även om gränsvärdet inte är uppnått. Grovt sjöfylleri ger fängelse i högst två år.

Opiater orsakar mest sjukdom och död

Opiatberoende orsakar flest fall av sjukdom och död bland narkomaner. Det visar en jämförelse som gjorts mellan de fyra vanligaste illegala drogerna.

NARKOTIKA Illegala droger bidrar i hög grad till sjukdomsbyrån i världen. Största delen står opiatberoende för. Därefter kommer amfetaminberoende. Det konstaterar en grupp forskare från Australien och USA under ledning

av Louisa Degenhardt, professor vid University of New South Wales i Australien i en artikel som publicerats i The Lancet.

I analysen ingick de fyra vanligaste illegala drogerna: cannabis, amfetamin, kokain och opiat. Hur stor andel av sjukdom och för tidig död de illegala drogerna står för varierar kraftigt. I vissa regioner är den tjugo gånger så stor som i andra. Bland de länder som är hårdast drabbade finns USA, Storbritannien, Ryssland

och Australien.

De faktorer som främst bidrar till sjukdom och för tidig död är injektionsmissbruk, som kan ge både AIDS och hepatit, samt självmord, som ofta följer på beroendet.

Beroende var 1990 den tionde vanligaste orsaken till sjukdom och för tidig död, men har avancerat till åttonde plats 2010. Främst är det män i åldern 20 – 29 år som drabbas.

EVA EKEROTH

HALLÅ DÄR!

Bosse Högstedt

... politisk sekreterare på IOGT-NTO.

Hur kommer det sig att du är med i ICAs nya reklamfilm?

– Jag är med i flera statistförmiddlingar och blev uppringd eftersom de behövde en man som talar småländska. Jag blev kallad på casting och fick rollen som den snåle kunden som packar vagnen full med billigt kaffe. Det känns förstås roligt, eftersom det är en ganska stor och viktig roll. Nytt för mig var ju att jag fick egen sminkös och så. När man är vanlig statist har man inget eget entourage.

Hur lång tid tog inspelningen?

– Den tog ungefär en dag. Det finns en hel ICA-butik uppbyggd för de här reklaminspelningarna i Gustavsberg. ICA har gjort reklamfilm där i 12 år och spelar in 42 filmer per år.

Blir du igenkänd på stan nu?

– Haha, nej, jag har inte hunnit vara ute på stan så mycket ännu. Men visst kommer säkert några att känna igen mig från reklamen. Däremot har jag fått mycket positiv respons på Facebook.

MARIA ZAITZOWSKY RUNDGREN

IOGT-NTO kritiseras för testamentsutskick

I somras skickade IOGT-NTO ut ett brev om testamenten till medlemmar över 55. Brevet har upprört en del medlemmar.

IRÖRELSE Enligt Andreas Ek-Sarfraz ansvarig för företagsrelationer och insamling på IOGT-NTO, har det varit förvånadsvårt få. Ungefär 4–5 personer har blivit illa berörda för egen del, säger han.

Vad säger du till dem som ringer och är arga eller ledsna?

– Om de ringer för att de är sjuka har jag tröstat så gott jag kan och förklarat att det var ett massutskick och att vi inte vet något om medlemmarnas hälsotillstånd. För andra har jag förklarat att det är ett kongressbeslut som kommit till för att medlemmar hört av sig och velat veta hur man ska göra.

Andreas Ek-Sarfraz säger att IOGT-NTO lagt ner mycket möda på att formulera brevet eftersom frågan är känslig.

– Man kan alltid ha åsikter, men jag tycker vi valde en bra väg. Vi informerar om att det finns en handledning i hur man testamenterar. Vill man ha den får man själv beställa den eller ladda ner den från internet.

– Men det är ju förstås jobbigt om någon blir ledsen eller tar illa vid sig.

EVA EKEROTH

Fakta. Bakgrund

Vid kongressen 2011 beslutades att alla medlemmar ska informeras om möjligheten att testamentera till IOGT-NTO eller uppmärksamma organisationen i samband med högtidsdagar. En handledning om hur

man skriver testamenten har tagits fram. Den går att ladda ner från hemsidan eller att beställa från IOGT-NTO. För att informera om handledningen skickades ett brev ut till medlemmar över 55 år.

Finland: Ny alkohollag ska minska konsumtionen

ALKOHOL Finlands regering förbereder en helt ny alkohollag. Målet är att minska alkoholkonsumtionen med en fjärdedel.

Social- och hälsovårdsministeriet i Finland har presenterat den förnyelse av alkohollagen som statsminister Jyrki Katainen (m) och hans regering vill få till stånd. Förslaget innehåller en rad åtgärder.

Mellanölet föreslås få alkoholprocenten sänkt från nuvarande 4, 5 till 3, 5 procent. Detaljhandel med alkohol ska upphöra redan klockan 18 på fredagar och lördagar mot klockan 21 idag. Söndags-

försäljning förbjuds helt.

Restauranger som idag får servera alkohol fram till klockan

två på natten föreslås endast få göra det fram till klockan ett. Det blir även inskränkningar för de restauranger som har öppet fram till fyra på morgonen.

Social- och hälsoministeriet vill också höja skatten på alkohol. Med hur mycket sägs inte, men meningen är att höjningen ska medverka till målet om en minskning av totalkonsumtionen med en fjärdedel.

Utöver ovannämnda åtgärder ska det också bli hårdare regler vad gäller förtäring av alkohol på offentliga platser.

SÖREN VIKTORSSON, HELSINGFORS

Alkohol större demensrisk än ärftlighet

Den som dricker mycket i tonåren riskerar att drabbas av tidig demens. Alkohol är en större riskfaktor än ärftlighet.

ALKOHOL Svenska forskare har tittat på de så kallade värnpliktsundersökningarna mellan 1969 – 79 där de mönstrande bland annat fyllt i en enkät om sina alkoholvanor.

De som uppgav att de drack mycket vid tidpunkten för mönstringen var överrepresenterade bland dem som senare drabbats av alkoholförgiftning och fått demens före 60 års ålder.

– Det som förvånar mig mest är att om man har råkat ut för alkoholförgiftning, eller druckit

så mycket att man behövt sjukhusvård, så ökar risken för tidig demens fem gånger, säger Peter Nordström, professor i geriatrik, som lett studien.

Att alkohol medför så stor risk har man inte känt till tidigare. Hittills har man ansett att ärftliga faktorer har störst betydelse, men den nya studien visar att ärftlighet kommer först på femte plats.

Resultatet ger gott hopp för att fler fall av tidig demens ska kunna förebyggas.

Studien är publicerad i den vetenskapliga tidskriften JAMA Internal Medicine.

EVA EKEROTH

Riskfaktorer för tidig demens

1. Alkoholförgiftning
2. Stroke
3. Antipsykotiska läkemedel
4. Depression
5. Dement pappa
6. Förgiftning av annan drog än alkohol
7. Låg kognitiv förmåga
8. Kort växt
9. Hög systoliskt blodtryck

KÄLLA: JAMA

Miljonlotteriet får allt tuffare konkurrens

RÖRELSE IOGT-NTO:s lotteri omsatte nästan 300 miljoner kronor under första halvåret i år. Den största konkurrenten, Postkodlotteriet, omsatte hela 1,7 miljarder under samma period. Det visar ny statistik från Lotteriinspektionen för första halvåret 2013. De statliga aktörerna Svenska spel och ATG är klart störst och omsatte tillsammans 17,2 miljarder – över 87 procent av den spelmarknad som Lotteriinspektionen har tillsyn över.

Miljonlotteriets nätspel minskade med tre procent och omsatte 16 miljoner kronor. Postkodlotteriets nätspel är en ny verksamhet, men omsatte ändå under första halvåret 43 miljoner kronor.

PIERRE ANDERSSON

Göteborgskrogar stänger tre på fredagar

ALKOHOL På fredagar stänger Göteborgs krogar numera klockan tre. På lördagar kan de fortsätta ha öppet till fem. Ursprungligen var det tänkt att krogarna skulle stänga tre båda dagarna. Bakgrunden är ett brev från polisen som vill att stängningstiderna tidigare läggs. En rapport från alkoholforskaren Fredrik Spak ger också stöd för att våldet skulle minska om krogarna stängs tidigare.

Någon politisk enighet gick dock inte att uppnå. Istället blev det en kompromiss som den rödgröna majoriteten tillsammans med Kristdemokraterna kommit fram till.

EVA EKEROTH

BILDEN

Vapenfritt. I Chicago har man stiftat en lag som säger att man inte får ta in vapen till barer. "Vi räknar med att bli stämnda" säger beslutsfattarna.

79%

... av båtägarna tycker det är bra med samma alkoholgräns på sjön som på vägarna.

KOMMENTAREN

Livet är skört

Läser en bok om sorg. Den handlar om en kvinna vars man plötsligt avlider, 44 år gammal. Hans hjärta var förstorat. Ingen visste. Chocken är total. Kvinnans tillvaro faller samman, sorgen och saknaden tränger sig in i varje por. En stark bok om ett viktigt ämne. Jag läste om den och ville läsa den själv och nu recenserar jag den i detta nummer av Accent. I min bokhylla finns en annan, ganska ny, bok om sorg av Lars Weiss. Den handlar om hans ende son som dog under ett uppdrag utomlands. Den har jag inte orkat öppna. Det känns så bottenlöst fruktansvärt. Ändå dras jag till de här böckerna. Jag undrar; hur klarar man av att fortsätta leva? Gränsen mellan liv och död är så härfin och så frustrerande omöj-

lig att upptäcka innan. Så många om och men. Om han hade gått ut bara en minut senare så hade han klarat sig. Om han inte hade vänt om. Om han inte hade försovit sig/missat flyget/tagit det där samtalet. Om. Samtidig tänker jag hur fascinerande det är att

så oändligt många människor faktiskt överlever dag ut och dag in världen över. De balanserar på kanten till avgrunden, de hoppar fallskärm, tar sig hem i natten på mörka stigar, dricker sig redlösa, äter sig feta och kör bil som galningar. Eller gör helt vardagliga saker som att ta cykeln till jobbet, springa efter bussen, tvätta fönster eller ta en löprunda. Allt är potentiellt förknippat med fara. Och ändå går det nästan alltid bra. Jag är förundrad över livets skörhet och styrka som uppenbarligen samexisterar sida vid sida. Ibland går det inte så bra. Ibland bara händer det. Men för det mesta går det alldeles förträffligt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Ludwig Altholt, vd på Miljonlotteriet.

FOTO: LO LARSSON BIRGERSSON

Miljonlotteriet anmälda – bemöter kritiken

Hittills i år har tjugo personer anmält Miljonlotteriet till Konsumentverket, bland annat för att ha bundits till en prenumeration de inte velat ha.

I RÖRELSE Förra året anmälades Miljonlotteriet 40 gånger, varav hälften på grund av otydlig eller otillräcklig information. Samtliga anmälningar är dock avskrivna efter att Konsumentverket granskat ärendena.

– Vi går till botten med varje anmälan. Vi vill naturligtvis ha nöjda kunder. Ingen ska känna sig tvingad att köpa våra lotter, säger Åsa Fredriksson, kommunikationschef på Miljonlotteriet.

IOGT-NTO-medlemmen Simon Wimell kände sig ändå missnöjd efter att ha övertalats att teckna ett abonnemang. Han ångrade sig eftersom han inte tyckte att han hade råd, och ringde direkt upp Miljonlotteriet för att bryta avtalet.

– Jag förstår att de inte har någon skyldighet att låta mig häva beställningen, men jag tycker att man bör vara mer mån om presumtiva pre-

numeranter än att kräva in de hundralappar man skrivit på för. Två gånger fick jag också samma inklustrade standardsvar i min e-postkonversation med Miljonlotteriet. De hade ju inte ens läst mina svar! Jag har varit prenumerant tidigare och tänkt bli det igen så småningom, men nu krävs det väldigt mycket för att jag ska börja prenumerera igen, säger Simon Wimell.

Åsa Fredriksson berättar att Miljonlotteriet varit i kontakt med samtliga anmälare och säljare för att ta reda på vad som skett.

– I samtliga fall har vi nått en tillfredsställande lösning. Vi friar hellre än fäller, även om det visar sig att kunden faktiskt har fått korrekt information, säger Åsa Fredriksson.

Hon berättar att alla säljare genomgår en utbildning och att prenumerationsavtalet alltid ska gås igenom med kunden. Säljs lotten via telefon spelas en ljudfil in. Närmare 200 000 nya prenumeranter tillkommer varje år.

Det är inte bara Miljonlotteriet som anmäls till Konsumentverket. Konkurrenten Postkodlotteriet har hittills i år fått 16 anmälningar.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Internationella forskare bakom ny rapportserie

IOGT-NTO och Svenska Läkaresällskapet börjar under hösten ge ut en ny rapportserie tillsammans med internationellt erkända alkoholforskare.

I RÖRELSE Per Leimar, politisk sekreterare på IOGT-NTO, är initiativtagare till rapportserien och fungerar som sekreterare åt forskargruppen bakom rapporterna.

– I höst kommer forskarna till Wendelsberg och då ska vi enas om de slutliga formuleringarna i den första rapporten, säger Per Leimar.

Harold Holder från USA är ordförande i gruppen. Han har sedan knutit de andra forskarna till sig. De får inget arvode för sin insats.

– De ser det här som ett sätt att sprida forskningsresultat och få andra att inse forskningens betydelse. Harold Holder menar att civilsamhället är viktigt för att få in forskningen i samhällsdebatten och de politiska diskussionerna, säger Per Leimar.

Temat för den första rapporten

Harold Holder är ordförande i forskargruppen.

är ungdomsdrickande, med fokus på prevention. Rapporten kommer också att innehålla några kortare artiklar om intressant forskning på andra teman som kommit fram under senaste året. Huvudtemat har man valt i samråd.

– Svenska Läkaresällskapet och IOGT-NTO listade en rad teman som vi tyckte skulle vara intressant att få belysta. Sedan har forskarna gått igenom listan

och bedömt vilka teman det forskats tillräckligt på för att skriva en rapport, säger Per Leimar.

Tanken är att det ska komma ut en ny rapport per år.

EVA EKEROTH

Forskarna i gruppen:

Harold Holder, USA, Tanya Chikritzhs, Australien, Tim Stockwell, Canada, Tim Naimi, USA, Sven Andréasson, Sverige.

15 år

... är genomsnittstiden för män som dricker för mycket att komma i vård.

Alkobommar på plats i Göteborg

ALKOHOL En anläggning med automatiska nykterhetskontroller, så kallade alkobommar, har invigts av infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd i Stenas Tysklandsterminal i Göteborgs hamn. Framför allt är det förare av tunga fordon som kommer att få blåsa för att kunna köra vidare.

Rattfylleri är vanligare vid färjeterminaler än på andra ställen. Med automatisk nykterhetskontroll av alla förare är förhoppningen att statistiken kommer att förbättras.

Projektet drivs av MHF i samarbete med Kustbevakningen, Polisen, Tullverket, Trafikverket, Stena Line och Servotek.

EVA EKEROTH

Nya regler stoppar risvinet

ALKOHOL Risviner med hög alkoholhalt stoppades i mataffärer den 1 september. Då började nya föreskrifter från Statens folkhälsoinstitut gälla. I somras uppmärksammade SVT Västnytt att det lagligt såldes matlagningsvin med alkoholhalt uppåt 14 procent i handeln, utan åldersgräns.

Nya EU-regler hade möjliggjort försäljningen, men enligt Statens folkhälsoinstituts nya föreskrifter får matlagningsprodukter till konsumenter innehålla högst 5 volymprocent alkohol. De ska även innehålla salt och peppar för att göra dem svårare att dricka.

DRUGNEWS / SVEN
LILJESSON

FOTO: ISTOCK

Stor ökning av medicinsk marijuana bland tonåringar

NARKOTIKA Antalet 18–20-åringar som har licens från läkare för så kallad medicinsk marijuana har ökat kraftigt i Colorado. När Colorado legaliserade marijuana för rekreationellt bruk genom folkomröstningen i november förra året sattes åldersgränsen för inköp till 21 år. Nya siffror visar att åldersregleringen bara delvis är effektiv

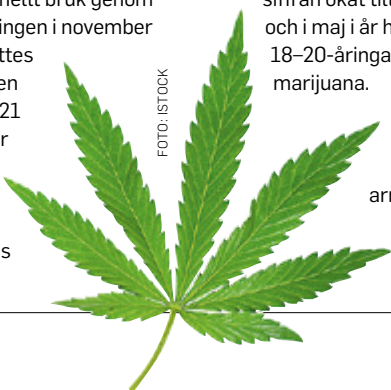

FOTO: ISTOCK

– många unga kommer åt drogen helt lagligt via licenser.

I december 2009 fanns det 1 802 licensinnehavare mellan 18 och 20 år. I december 2012 hade siffran ökat till över 4 000, och i maj i år hade 4 528 18–20-åringar rätt att köpa marijuana.

Över 72 procent av 18–20-åringarna har "kraftig smärta" listad som orsak till licensen och

närmare 80 procent är män.

Siffrorna offentliggjordes nyligen av organisationen Smart Colorado, som vill sätta "det allmännas intressen före marijuana-industrins".

Nyligen släpptes också en revisionsrapport som visar att läkare skriver ut marijuana på lösa grunder. Över hälften av de drygt 100 000 licenserna för medicinsk marijuana härstammar från 12 läkare. En av läkarna har ensam skrivit ut marijuana till 8 400 patienter.

PIERRE ANDERSSON

Samma gener bakom alkoholmissbruk och ätstörningar

ALKOHOL Personer som hetsäter är oftare beroende av alkohol och vice versa. Ny forskning visar att det sannolikt är samma gener som ligger bakom.

I septembernumret av Journal of Studies on Alcohol and Drugs (JAMA) skriver forskare från Washington University School of Medicine i St Louis att människor som är beroende av alkohol

verkar vara mer disponerade för vissa typer av ätstörningar och tvärtom.

I studien har närmare 6 000 vuxna tvillingar,

såväl enäggs- som tvåäggstvillingar, av samma eller olika kön, ingått.

Forskarna kunde konstatera att samma genetiska faktorer låg bakom alkoholism och vissa former av ätstörningar, som hetsätning med efterföljande kräkningar eller missbruk av laxeringsmedel.

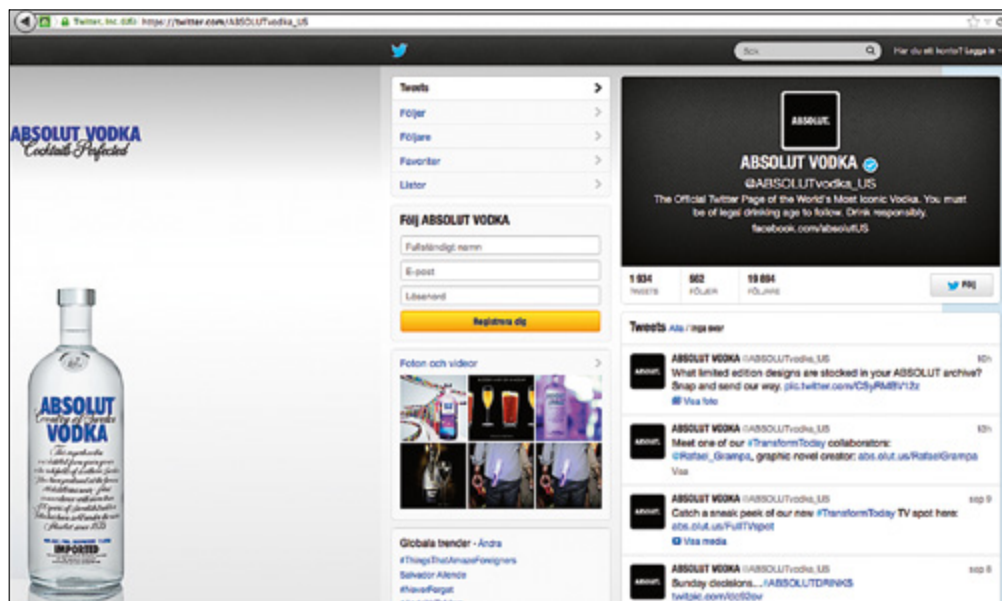
Resultaten visar att närmare 25 procent av männen och sex procent av kvinnorna hade varit beroende av alkohol under någon period av livet. Av dessa hade 11 procent av männen och 13 procent av kvinnorna även haft problem med hetsätning.

Det statistiska sambandet mellan alkoholberoende och hetsätning var signifikant för både män och kvinnor, men något starkare för kvinnor.

EVA EKEROTH

10 år

... är genomsnittstiden för en kvinna som dricker för mycket att komma i vård.

Forskare: Så når alkoholindustrin unga via nätet

Alkoholindustrin använder Twitter för att marknadsföra sina produkter till underåriga. Det har australiensiska forskare noterat och oroar sig nu för följderna.

ALKOHOL Enligt ABC-News har ett forskarteam från the University of Western Sydney tittat på hur alkoholindustrin använder bland annat Twitter för att marknadsföra sina produkter.

– Smart av dem, utbrister Kent Nilsson, professor vid Centrum för klinisk forskning vid Västmanlands sjukhus i Västerås.

Hans forskning visar att ungdomar som gillar att spela dataspel dricker mindre, medan unga som tillbringar mycket tid på sociala medier dricker mer.

– Alkohol ingår inte i dataspelskulturen, säger Kent Nilsson som i år varit på studiebesök på Dream Hack och sett drygt 20 000 ungdomar

samlas utan att en enda var berusad.

På sociala medier som Facebook och Twitter sprids däremot information unga emellan om var det är fest.

– Om jag skulle marknadsföra något till unga skulle jag också välja Twitter. Unga ser ju inte på TV och läser inte tidningar. Dessutom kan man sprida budskap gratis på Twitter, säger Kent Nilsson.

I sex månader har de australiensiska forskarna kartlagt twittermeddelanden som marknadsför olika alkoholmärken.

De fann att meddelandena ofta skickades vidare, retweetades och konstaterar att risken var stor

att unga under 18 år nåddes av dem. De fann också att industrin använde sig av hashtags kopplade till populära evenemang, som konserter, för att nå flera.

En av författarna dr Ann Dadich vill att reglerna för alkoholreklam måste bli hårdare.

– Twitter är en relativt ny plattform för företag, men enligt vad vi funnit förefaller det vara ett relativt effektivt sätt att marknadsföra produkter. De når inte bara sina följare, meddelandena når vidare till fler grupper, säger hon.

I rapporten lyftes särskilt Budweisers twitteraktivitet fram. Under de sex månaderna skickade Budweiser 286 tweets till sina 15 000 följare. De sände i sin tur meddelandena vidare 13 523 gånger.

Studien är publicerad i Medical Journal of Australia.

EVA EKEROTH

"VI ÄR PÅ RÄTT VÄG"

En **första utvärdering** visar att IOGT-NTO:s kampanj "Fyll livet" är på rätt väg. Det menar Sofia Karlsson, kommunikationschef.

TEXT OCH FOTO **PIERRE ANDERSSON**

Under juli månad genomförde YouGov en enkätundersökning på IOGT-NTO:s uppdrag. Syftet var att kolla av hur allmänheten uppfattar kampanjen "Fyll livet" som drog i gång under våren och som hittills till stora delar bestått av seriestrippar varje vecka i Aftonbladet.

– Jag tycker att undersökningen visar att kampanjen är på rätt väg, säger Sofia Karlsson, kommunikationschef på IOGT-NTO.

Av de drygt 1000 personer som tillfrågats är det 12 procent som säger sig ha sett seriestripparna från kampanjen innan de gjorde enkäten. Siffran är något högre bland yngre och män än bland äldre och kvinnor.

– Jag tycker att det är en bra siffra, särskilt med tanke på att mätningen är gjord i juli och att vår kampanj är förhållandevis liten. Hade vi kört en stor kampanj i TV4 hade jag nog inte varit lika nöjd. Men om vi kan visa sådana här siffror nu så finns stora möjligheter att visa riktigt bra resultat om ett år, säger Sofia Karlsson.

Undersökningen visar också att det är 17 procent tycker att kampanjen gör dem mer positiva till IOGT-NTO. Samtidigt menar 10 procent att de snarare blir mer negativt inställda till organisationen.

– Det är lite svårtolkat men jag tänker att den siffran kommer att vara högre om ett år, att målgruppen ska bli mer positiv är ju själva meningen med kampanjen.

Sofia Karlsson är dock mer bekymrad över de som inte har någon åsikt alls om IOGT-NTO:

– Det är många känner till oss utan att ha en åsikt om oss. IOGT-NTO är en orga-

nisation som borde väcka mer känslor än vad vi gör idag. En progressiv rörelse som vill förändra världen måste väcka känslor, och i takt med att folk förstår vad vi står för kommer vi se både positiva och negativa reaktioner.

Den som svarat på enkätundersökningen har också fått ange hur de uppfattar kampanjens huvudbudskap. Vanligast är "Det kan lätt bli fel när man dricker för mycket alkohol" (51 procent) och "Man bör fundera på hur man dricker" (26 procent). Längst ner ligger "Alkohol kan vara i vägen för att leva ett fritt och rikt liv" (7 procent).

– Jag tycker att vi når hyfsat fram med budskapet. Men man måste komma ihåg

att undersökningen bara mäter serien och inte de andra delarna i kampanjen, säger Sofia Karlsson.

Under hösten kommer kampanjen att synas på fler platser än på Aftonbladets seriesida och på webben. Bland annat handlar det om en kampanj med annonsering på stortavlor i 27 städer inleds den 30 september och håller på i en vecka.

– Det här gör vi för att vi vill att kampanjen ska synas på fler ställen än i Aftonbladet. Exakt hur den kommer att se ut är inte klart, vi är mitt uppe i processen, men de kommer inte att innehålla Vinballen och Ökenrättan. ■

Not. En längre version av artikeln finns på accentmagasin.se

12 VINNANDE VÄRVNINGSTIPS

Just nu pågår **IOGT-NTO:s stora värvningskampanj** "Fika för alla". Accent har samlat de mest vinnande, vågade och visa värvningstipsen.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Fakta. Värningskampanjen Fika för alla

- "Fika för alla" pågår den 15 september till den 15 oktober
- Målet är 1000 nya medlemmar
- Föreningarna anmäler sin aktivitet på samma vis som man gjorde under IOGT-NTO Överallt.
- Man gör aktiviteten någon annanstans än i lokalen (exempelvis butik, torg, bibliotek)
- Man bjuder på vad man vill, men gärna kaffe eller te (fika) och varför inte en kaka också.

VÄRVNINGSTIPS

1 Byt perspektiv.

Ställ dig utanför IOGT-NTOs stånd och titta på det utifrån. Syns allt material? Ligger det åt rätt håll? Ser allt prydligt och bra ut?

2 Se till att logistiken kring värvnings-tillfället fungerar, så att värvnings-ståndet, roll-upen, banderollerna, drycker, tidningar och informationsblad finns på plats så som avtalat.

3 Var tydlig med att IOGT-NTO är avsändaren när du värvar. Använd alltid profilkläder, roll-ups och andra attiraljer som visar IOGT-NTOs logga. Allt ska vara rent, helt, fräscht och fungerande.

4 Bjud in! Värva inte offensivt, men var glad, pigg, trevlig och stolt över vår organisation. Sök ögonkontakt innan du frågar om du kan få bjuda på Godtemplaredricka, frukt eller konfekt. Därefter kan ett samtal inledas.

5 Ha alltid något att bjuda på.

Gratis är gott och de flesta nappar på något att stoppa i munnen. Godtemplaredricka är att föredra. Då kan samtalet direkt kopplas till IOGT-NTO eftersom det är vår egen produkt.

6 Anpassa gärna värvarsamtalet efter den du har framför dig. Finns ett barn med i bilden kan du till exempel nämna Emil i Lönneberga i samma andetag som du bjuder på Godtemplaredricka. Det brukar de flesta le igenkännande åt.

7 Ha inte för mycket saker – till exempel Accent och olika informationsblad – framme. Det förvirrar. Bjud i stället den som du vill värva och som du samtalar

med på en tidning eller en informationsfolder som du har under disk. Då blir det mer exklusivt till just den du talar med. Säg gärna "jag ger det här lilla extra just till dig".

8 Stå inte för länge.

Hellre flera 2-timmarspass än ett långt pass. Byt av med andra. En trött och sliten värvare värvar dåligt.

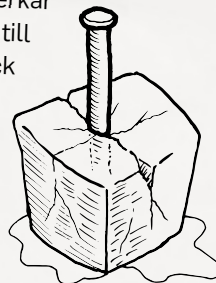
9 Värva med kontinuitet. Bättre att värva 3 timmar varje torsdag under en månad än en lång dag vid ett enda tillfälle. Då blir IOGT-NTO ett återkommande inslag och fler får chansen att möta oss. Någon kanske ser oss ena veckan och vågar gå fram nästa.

10 Var ärlig. Försök inte sälja in IOGT-NTO med yviga berättelser om all verksamhet vi har, utan håll dig till varför just du gick med och vad IOGT-NTO betyder för dig. Äkta är trovärdigt.

11 Svårt att undkomma en knepig pratkvart som vägrar gå? Mobiltelefontricket fungerar! Ta upp mobilen, som är på ljudlöst, och säg att "ursäkta, men det här samtalet måste jag bara ta". Eller säg vänligt, men bestämt att du tackar för samtalet men nu måste du ge andra intresserade lite tid och uppmärksamhet.

12 Samtala med alla intresserade, men håll samtalen korta.

Åtminstone om det verkar som om de inte leder till en värvning. Tänk dock på att en snacksalig person ofta lockar andra nyfikna – hen fungerar som en isbrytare.

FORSKNING OM ALKOHOL MISSFÖRSTÅS

På senare år har biomedicinsk forskning kring alkohol och droger **fått stort utrymme i media**. Forskare intervjuas, journalister bearbetar och en bred allmänhet tar del av det som skrivs.

TEXT **YVONNE BUSK**

När komplexa samband ska förklaras blir läsarens tolkning lätt en annan än vad forskaren avsåg, visar en ny studie från SoRAD (Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning).

– Media behövs som en länk mellan forskning och vanliga människor. Men då måste medias roll också utforskas och diskuteras, säger Alexandra Bogren docent i sociologi och forskare på SoRAD. Hon står, tillsammans med forskningsassistent Katarina Winter, bakom studien som utgår från 93 artiklar i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen, skrivna mellan 1995 och 2010. Alla artiklarna handlar om biomedicinsk forskning kring alkohol och droger, alltså

forskning som söker biologiska förklaringar till missbruk och beroende.

I ett första steg har forskarna gjort en översikt över vilken typ av forskningsprojekt som väcker medias intresse. Bland annat har de tittat på hur biokemiska mekanismer och biomedicinsk forskning beskrivs i media och vilka som intervjuas och citeras. I ett nästa steg har de gjort djupintervjuer med en grupp läsare för att kartlägga hur artiklar och biomedicinsk alkoholforskning uppfattas av dem som läser. Detta undersöktes i en särskild delstudie.

– Det finns knappt några studier som visar hur biomedicinska sammanhang, och intervjuer med forskare, uppfattas

"Media behövs som en länk mellan forskning och vanliga människor."

ALEXANDRA BOGREN

SvD NYHETER

NYHETER

NÄRINGSLIV

STOCKHOLM

SVERIGE

VÄRLD

Gen kan påverka alkoholkonsumtion

5 april 2011 kl 07:34, uppdaterad: 5 april 2011 kl 08:00

En gen som tidigare har kopplats tros spela en roll i hur mycket alkohol konsumteras – Genen skulle kunna påverka alkoholkonsumtion, säger Genetiker vid Uppsala universitet.

Hur mycket alkohol en person dricker

Fram tills nu har dock bara en gen visat sig påverka alkoholkonsumtionen. Det är den gen som kallas ADH4.

av dagstidningsläsare. Därför kändes det angeläget att titta särskilt på det, säger Alexandra Bogren.

De senaste årens utveckling inom medicin och medicinteknik har gjort det möjligt att på ett helt annat sätt än tidigare studera hur hjärnans mekanismer är involverade i missbruk och beroende av alkohol. När nya biomedicinska forskningsrön presenteras fångas de gärna upp av pressen i form av intervjuer med biomedicinska forskare, visar studien. När nya alkoholläkemedel testas brukar det resultera i många, men relativt korta, artiklar. Längre, analyserande, artiklar handlar oftast om biomedicinsk forskning som lyfter fram orsaker till missbruk och beroende. Materialet visar också att det finns en tendens att framställa den biomedicinska forskningen som ny, revolutionerande och "sanningssägande".

"Det handlar inte om en enda gen utan ett komplicerat samband av olika faktorer."

ALEXANDRA BOGREN

Det som överraskade SoRAD-forskarna var dock att de hittade relativt få artiklar om genetiska samband. Det är en typ av texter som blivit mycket vanliga i engelsk och amerikansk press.

– Där försöker man ofta lyfta fram "genen" som förklarar ett ärftligt samband. Men det handlar inte om en enda gen, utan är ett komplicerat samband av olika faktorer. Därför är det positivt att den svenska pressen håller en lite lägre profil kring detta. Det avspeglar forskningsläget bättre. Men det jag saknar i

våra tidningar är bättre förklaringar kring hur psykologiska, sociala och kulturella faktorer samspelar med de biologiska, säger Alexandra Bogren.

Artiklar som lyfter fram biomedicinska mekanismer bakom missbruk och beroende innefattar ofta resonemang kring hjärnans belöningssystem. Men detta är ett svårkommunicerat begrepp, visar den särskilda läsarundersökning som utgör del två i Alexandra Bögens och Katarina Winters studie.

Ur det stora materialet valdes två artiklar ut för den särskilda läsarundersökningen. Den ena var från Svenska Dagbladet och handlade om hur hjärnan påverkas av alkohol och vilka processer i den som leder till missbruk och beroende. Den andra var från Expressen och handlade om hur öl påverkar köns-hormoner.

Artiklarna presenterades för en heterogen grupp av 25 intervjupersoner med varierande kön, ålder, etnicitet och yrke. De intervjuades sedan individuellt under ungefär en och en halv timme var. Då fick de reflektera ganska fritt kring vad de läst genom att till exempel beskriva artikelns tema och relatera det till sin egen vardag och egna erfarenheter.

Begreppet "hjärnans belöningssystem" var centralt i artikeln från Svenska Dagbladet, som i många liknande artiklar. Det var också ett huvudtema i många läsa-

"Det är nödvändigt att förenkla och hitta förklarande bilder, men metaforer kan alltid omtolkas."

ALEXANDRA BOGREN

resonemang, samtidigt som det gav upphov till en olycklig begreppsförvirring.

Forskaren utgick från sin begreppsvärld och talade om det biologiska och kemiska belöningssystemet i hjärnan. Läsarna hade sin egen, och varierande, definition av begreppet. De tog fasta på en mer vardaglig betydelse av ordet belöning som något positivt - något man gjort sig förtjänt av. Det kunde handla om att man tar ett glas vin som belöning efter en jobbig vecka och hänger egentligen inte ihop med forskarens begrepp. Betydelseglidningen innebär att det kan bli svårt för läsare att få ihop sammanhanget. Ett beroende är negativt och styrs av hjärnans belöningssystem, samtidigt som belöning associeras med något positivt.

Artiklar som de här leder till att människor reflekterar över sitt beteende i för-

FOTO: JOAKIM JÄREBERG

hållande till alkohol, vilken i sig kan vara bra, men det är alltså inte säkert att läsarens tankar stämmer med det forskaren vill förmedla. Det behövs en ökad medvetenhet om detta hos både forskare och journalister, menar Alexandra Bogren.

– De använder ibland metaforer för att göra komplicerade sammanhang tydliga. Det är nödvändigt att förenkla och hitta förklarande bilder, men man måste vara medveten om att metaforer alltid kan omtolkas, säger hon.

Den andra artikeln som läsargruppen fick kommentera redovisade en finsk forskningsstudie som i stort gick ut på att män blir mer "kvinnliga" av att dricka öl och att kvinnor blir mer "manliga". Artikeln gav också en förklaring till de biokemiska mekanismerna bakom detta, men var betydligt kortare och hade en helt annan ton än den som publicerats i Svenska Dagbladet. Läsarnas reaktioner var att artikeln i Svenska Dagbladet var mer seriös, men att Expressenartikeln var roligare att läsa. Trots att båda artiklarna byggde på forskningsstudier så ifrågasatte läsarna mycket mer artikeln i Expressen och även studien den byggde på.

Intervjuerna visade att läsarna generellt litar mer på morgontidningar än på kvällspress. Det framgick också att alla inte tänker på att det finns ett mellansteg – en journalist som tolkar och förmedlar forskningsresultat.

Arbetet med en uppföljande studie har nu påbörjats. Den har fokus på den biomedicinska forskarvärlden. Alexandra Bogren och Katarina Winter kommer att delta i forskarnas vardagsverksamhet och intervjua dem om hur de tänker sig att nå ut med sin forskning. De ska också intervjua politiker och beslutsfattare om hur de förstår och använder den kunskap som förmedlas till dem i form av forskningsrapporter.

– Hur forskare kommunicerar sina resultat påverkar allt från människors sätt att se på, och värna om, sin egen hälsa till fördelning av forskningsanslag, politiska beslut och vilken typ av behandling människor får, menar Alexandra Bogren. ■

FOTO: ROBIN IVERSEN RÖNNLUND

Läsarna litar generellt mer på morgontidningar än på kvällspress

ALLT FLER POSITIVA ALKOHOLNYHETER

Alkohol är ett populärt ämne i tidningar, radio och TV. De positiva sidorna dominerar.

TEXT EVA EKEROTH

Alkohol säljer. De flesta känner sig berörda och har åsikter om alkohol. Journalister gillar att skriva om alkohol och läsare lockas. Artiklar om alkoholens positiva effekter och vintips får mycket utrymme medan artiklar som beskriver de negativa konsekvenserna får betydligt mindre plats. Att det är så hade vi väl alla på känn, men norska Blå Korset har undersökt hur det förhåller sig.

I Norge är all alkoholreklam förbjuden, även i tidningar. Enligt god journalistisk sed ska man inte heller ägna sig åt textreklam. I rapporten Alkohol som säljer tidningar – tidningar som säljer alkohol konstateras att det under 2008 fanns alkoholtips på sammanlagt 37 av VG:s och Dagbladets förstasidor, 18 av VG:s och 19 av Dagbladets. Allt från tester av olika alkoholsorter och tips på var man kan köpa den billigaste ölen till artiklar i kategorin "ett glas vin om dagen är nyttigt" lyftes fram.

Den 16 juni 2008 skriver Dagbladet på sin förstasida "Nu kan du dricka mer". Texten illustreras av en bild på en kvinna i trettiotårsåldern med två glas vin framför sig och en jämnårig man med fyra glas. På uppslaget inne i tidningen finner man en bild av två unga kvinnor, 24 och 26 år, som kommenterar att detta var en glad nyhet. Av artikeln framgår att det handlar om en undersökning som visar att personer i femtioårsåldern som dricker måttligt löper mindre risk för hjärt- kärlsjukdom.

I de fyra stora tidningarna, Dagbladet, Verdens Gang (VG), Dagens Näringsliv och Aftenposten, förekommer vintips

eller annan produktinformation om alkohol i en omfattning som motsvarar sex helsidor i veckan – 312 sidor på ett år.

Har det då någon betydelse vad som skrivs? Jo, i en artikel i tidskriften Marketing Science skriver den norske forskaren Øyvind Horverak, från Statens institutt för rusmedelsforskning, Sirius att ett 10 procent förbättrat omdöme om ett vin ger en försäljningsökning på mellan 16 och 18 procent. Det finns dock ingen forskning som visar om konsumtionen i stort påverkas eller om det bara är en förflyttning från en produkt till en annan.

Den norska rapporten konstaterar

att även de negativa sidorna av alkohol avspeglas. Främst skrivs det om alkoholens roll vid olyckor och våld eller för enskildas personers (kändisars) kriser, statistik över alkoholförsäljning och konsumtion, debatter om serveringstillstånd och tider, alkoholproblem vid jul och andra högtider eller alkohol och graviditet.

Däremot saknas artiklar om vilka konsekvenser den ökade konsumtionsnivå kan få på samhällsnivå. Det skrivs också mycket lite om vad man som individ kan göra för att förebygga alkoholskador, till exempel var gränsen för riskbruk går och hur man ska förhålla sig till alkohol när det finns barn i närheten. ■

SÅ SKADAR ALKOHOL DEN UNGA HJÄRNAN

Ungas hjärnor skadas mer av alkohol än vuxnas. Våra **hjärnor utvecklas** fram till 25-årsåldern. Fram till dess är vi känsligare för alla former av påverkan.

TEXT EVA EKEROTH ILLUSTRATION MAGNUS FREDRIKSEN

I ett laboratorium i Uppsala finns en bur med råttor som kan lära oss något om hur den unga hjärnan påverkas av alkohol. Buren är utrustad med två pedaler. Trampar råttorna på den ena pedalen får de en liten belöning i form av godis. Väljer de i stället den andra pedalen händer oftast inget alls, men nu och då får råttan en stor belöning.

Det visar sig att råttor som druckit alkohol under ungdomstiden konsekvent väljer den pedal som ger stor, men osäker belöning. Andra råttor räknar ganska snart ut att de, i längden, får mer godis om de håller sig till pedalen som ger liten, men säker, utdelning.

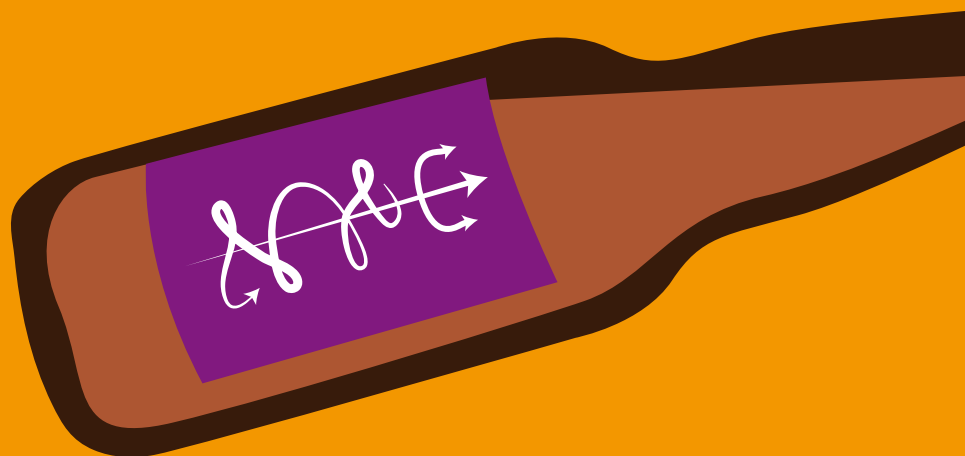
– Det förefaller som om alkoholen orsakar skador på framhjärnsbarken, den del av hjärnan som vi använder för att fatta beslut, göra riskbedömningar och kontrollera impulser, säger Ingrid Nylander, professor i farmakologi vid Uppsala universitet och den som ligger bakom experimentet.

Att skadorna verkar blir bestående tycker inte Ingrid Nylander är så konstigt.

– Hjärnan utvecklas som mest under barn- och tonårstiden och är inte färdigt utvecklad förrän i 25-årsåldern. Störs utvecklingen under de här känsliga perioderna kan bestående skador uppstå, säger hon.

Under den här perioden sker omfattande förändringar i hjärnan; celler bildas och förstörs, kopplingar mellan nervceller nybildas och förändras.

– Vi har inte ens samma antal hjärnceller i alla stadier av utvecklingen. Under vissa perioder är våra hjärnor mer mot-

tagliga för att lära oss olika saker, språk till exempel vet ju alla hur mycket lättare det är att lära sig som ung. Som unga är vi också mer nyfikna, impulsiva och riskbenägna, säger Ingrid Nylander.

Hjärnan kräver intryck och påverkan utifrån för att utvecklas. Den unga hjärnan är mer påverkbar, på gott och ont.

**"Den unga
hjärnan är mer
påverkbar, på
gott och ont."**

INGRID NYLANDER

Familjesituationen, den omgivande miljö eller ett trauma – allt sätter spår för livet. Det gör också droger.

– Ju tidigare man börjar med någon drog, desto större är risken att man blir beroende, även av andra droger, säger Ingrid Nylander.

Forskning visar också att förändringar på hjärnan kan uppstå utan kemisk påverkan av alkohol eller andra droger.

– Även råttor som inte fått alkohol, men vuxit upp i en dålig miljö, får förändringar på hjärnan. Den förändringen förs vidare till nästa generation. En råtta som vuxit upp med en mamma som inte tar hand om sina barn kommer inte heller att ta hand om sina ungar på ett bra sätt, säger Ingrid Nylander.

Våra gener förs vidare till våra barn. När en förändring uppstått i genernas funktion kan den också föras vidare till

nästa generation. Det är inte generna som ändras – de gener vi föds med är desamma genom hela livet – det är aktiviteten i dem som påverkas av yttre faktorer.

– Det är ungefär som att med en ”på- och av-knapp” aktiviera olika gener, förklarar Ingrid Nylander

Kan förändringar åstadkommas åt ett håll bör de även gå att vända tillbaka. Ingrid Nylander berättar att det gjorts lyckade försök att återställa förändringar på kemisk väg.

– Det skulle kunna tyda på att vi i framtiden kan få ett läkemedel som hjälper, säger hon.

På samma vis kan skador som uppstår av dålig social miljö vändas.

– Låter man den dåligt omhändertagna rättungen flytta till en annan miljö, med en mamma som tar bättre hand om den, återställs förändringarna, säger Ingrid Nylander. ■

VETERANENS STÖRSTA FIENDE ALKOHOL

Två miljoner krigsveteraner har återvänt från Irak och Afghanistan. Väl **hemma börjar en ny kamp** för många av dem – mot flaskan. I USA är var fjärde veteran alkoholmissbrukare.

TEXT MIKAEL DELIN FOTO ANTON ASSARSSON, ISTOCK

Den 12 september 2001 tog Michael Kadlek värvning i armén. Precis som så många andra amerikanska kvinnor och män gjorde den där dagen.

Han hade egentligen slutat efter flera år i marinkåren under 1990-talet och istället skaffat sig ett vanligt jobb som maskinist. Men nu drog han på sig uniformen en sista gång; han kände att hans land behövde honom.

Det skulle bli en ovanligt lång tjänstgöring för Michael Kadlek, 40 år. När han kom hem igen, på sensommaren 2004, hade han tillbringat 19 raka månader i Irak.

– Jag fastnade väl där borta kan man säga.

Det han inte visste då var vilka sår de där månaderna rivit upp. Och att han de närmaste åren skulle lita på spritflaskan för att läka dem.

Som militärpolis var Michael Kadleks uppdrag att ledsaga konvojer från den

Irakveteranen Michael Kadlek lider fortfarande av sviterna efter sin tjänstgöring. Via en frivilligorganisation har han fått hunden Gunther som hjälper honom att fokusera på annat än sitt missbruk.

irakiska gränsen till olika strategiska platser i landet, som Falluja och Bagdad.

– Det var minst sagt intressant. Konvojerna var utsatta. Det var mycket bom-

"Det var tufft för mig att komma hem igen. Jag var en annan människa."

MICHAEL KADLEK

ber på vägarna och flera bakhåll. Det hände många gånger att de hemmagjorda bomberna de använder sig av briserade under oss.

Nästan varje timme tar en veteran livet av sig någonstans i landet.

När Michael Kadlek till slut fick komma hem fanns bomberna och bakhållen kvar i huvudet. Han hade drabbats av posttraumatiskt stressyndrom, PTSD, precis som 20 procent av alla soldater som tjänstgjort i Irak eller Afghanistan. De som lider av PTSD har ofta svår ångest eftersom de hela tiden återupplever sina traumatiska minnen. De blir skotträdda, deprimerade och isolerar sig.

– Det var tufft för mig att komma hem igen. Jag var en annan människa. Mitt äktenskap tog slut, jag var emotionellt avtrubbad. Då började jag dricka. Och det var ett tungt drickande.

Michael Kadlek tappade kontrollen över sitt liv, dömdes för misshandel och

kände sig ensam i sitt missbruk. Men det var han inte. 27 procent av alla hemvändande veteraner från Irak uppfyller kriterierna för alkoholmissbruk enligt en

Fakta. Alkoholmissbruk

Gränsen för riskbruk av alkohol är fem enheter alkohol per dag under en dag för män, och fyra enheter för kvinnor – eller mer än 14 enheter alkohol per vecka för män och sju för kvinnor, detta en eller flera gånger det senaste året.

Källa: National Institute on Alcohol and Abuse Alcoholism (NIAAA)

hälsoundersökning utförd av det amerikanska försvarsdepartementet.

Vissa hamnar i USA:s överfulla fängelsesystem, men fler ändå hamnar i barslagsmål, bilolyckor eller aggressiva förhållanden drivna av alkohol.

Enligt studien ökar alkoholmissbruket hos veteranerna stadigt, samtidigt som missbruk av receptbelagda mediciner skjutit i höjden och tredubblades mellan 2005 och 2008.

"De som kommer tillbaka nu är mycket värre än vi."

TONY BRUCKNER

Tony Bruckner hamnade i ett grovt alkoholmissbruk efter att ha kommit hem från Irak. "Det första som mötte mig när jag klev av planet var en öl."

USA håller på att förlora en hel generation krigsveteraner till missbruk och utanförskap. Det är inte första gången det händer.

Tio mil öster om New York, långt ute på Long Island, ligger Suffolk County United Veterans. Byggnaden ser ut som ett litet motell vid vägkanten. Här har Roberta Sharpe jobbat i över 20 år med att hjälpa veteraner tillbaka till ett nyktert liv.

– 90 procent av alla som kommer hit missbrukar antingen alkohol eller droger, säger hon.

Skogarna runt veteranhemmet, och längs med hela Long Island, är fyllda av veteraner berättar hon. När de kommer hem känner de sig vilsna, de isolerar sig och flyttar ut i skogen.

– Där känner de sig hemma, hur konstigt det än låter.

Bakom raden av dörrar längs med hemmet bor Irak- och Afghanistanveteraner,

vissa inte mer än 20 år gamla.

Men här bor också äldre veteraner.

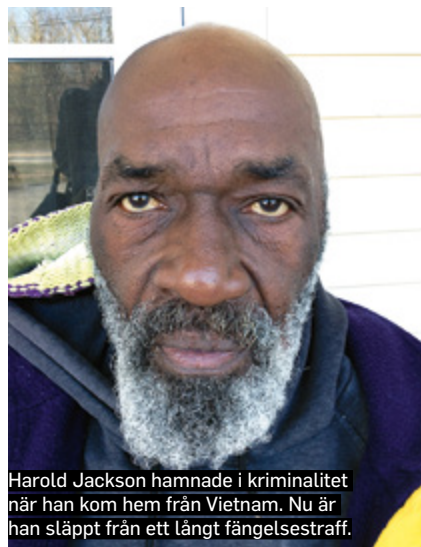
Robert Maloney ska snart fylla 60 år, tjänstgjorde i Vietnam och har precis lagt ett tungt alkohol- och drogmissbruk bakom sig.

Harold Jackson var också i Vietnam, han är 64 år, och är här för att han nyligen släpptes från fängelset. Han var inlåst i 15 år efter att ha skjutit en man som han sålde droger till.

Tony Bruckner, 37 år, var stationerad i Irak under 1990-talet och lider, precis som de allra flesta här, av svår PTSD.

– Jag har försökt ta livet av mig, och jag kan inte se att jag blir äldre än 40 år. Man försöker hantera skadorna på de sätt man kan. Det första i min hand när jag hoppade av flygplanet från Irak var en öl, säger han.

Trots att de alla råkat illa ut själva är de mer oroliga över den nya generatio-

Harold Jackson hamnade i kriminalitet när han kom hem från Vietnam. Nu är han släppt från ett långt fängelsestraff.

nen veteraner. De gör betydligt fler vändor, i bland fyra eller fem, och statistiken är dystert. Millenium Cohort Study, den största undersökningen i militärhistorien, följer militärpersonal mellan 2001 och 2022. Studien visar att yngre personer, och de som utsatts för krigssituationer, har avsevärt större risk att falla in i alkoholmissbruk.

"Jag såg mig själv sakta men säkert ta livet av mig."

MICHAEL KADLEK

DÅLIG KOLL PÅ HUR SVENSKA VETERANER MÅR

Kunskapen om svenska veteraners hälsotillstånd är dålig. Förutsättningarna är dock bättre i Sverige än USA.

Hur situationen för de svenska soldater som deltagit i utlandstjänstgöring ser ut är svårt att säga enligt överstelöjtnant Anders Stach som är chef för veteranavdelningen.

– Det går inte att jämföra Sverige och USA, vare sig hur man mäter, vilken behandling man får eller ens hur man väljer ut soldaterna, men i den mån det går att jämföra har vi inte lika stora problem. USA har en helt annan urvalsprocess. De är starkt engagerade i en rad konflikter. Stundtals har de fått forcera både urval och utbildning av soldaterna. Det

"Vårt arbete med soldaternas psykiska hälsa utvecklas hela tiden."

ANDERS STACH

är långt från vår situation. Vi har inte den pressen, säger han till Accent.

I USA lämnar man försvarsmakten i och med att man kommer hem. Då går ansvaret över till ett annat departement: United States Department of Veterans Affairs.

– Vi har ett lagstadgat uppföljningsansvar.

Hos oss är man dessutom fortsatt anställd och omfattas av arbetsmiljölagen. Det ger oss en bättre kontinuitet och underlättar uppföljningen, säger Anders Stach.

Så har det dock inte alltid varit. Det är tre år sedan Sverige avskaffade den allmänna värnplikten. De som numera antas till militär

Fakta. PTSD

PTSD kan utvecklas om en person har blivit exponerad för en händelse som innebär någon annans död, som hotat personen i frågas liv eller hälsa och där hanteringen av situationen innebär rädsla, hjälplöshet eller skräck.

Personer drabbade av PTSD återupplever händelsen genom tillbakablickar, mar-
drömmar eller tankar. De försöker undvika tankar, känslor eller samtal som berör händelsen och undviker aktiviteter, platser eller människor som påminner om traumat.

Andra symptom på PTSD är sömnsvårigheter, alienation, okontrollerbar ilska och skotträdsla.

Källa: NIAAA

– De som kommer tillbaka nu är mycket värre än vi. De är där så länge, det slutar illa. Det blir som en demon inom dig. Bara de senaste fyra månaderna har vi haft tio självmord bland veteraner här i Suffolk, säger Tony Bruckner.

Själv-mordstatistiken för veteraner är hög, inte bara i Suffolk. Nästan varje tim-

Fakta. Veteraner i USA

- I USA finns cirka 23 miljoner krigsveteraner
- 2,5 miljoner amerikaner har deltagit i kriget i Irak och Afghanistan
- 1,6 miljoner av USA:s veteraner är kvinnor
- 9,2 miljoner veteraner är 65 år eller äldre
- 1,8 miljoner veteraner är yngre än 35 år

Källa: U.S. Census Bureau (2011)

me tar en veteran livet av sig någonstans i landet. Och i 30 procent av fallen, mellan 2003 och 2009, var de som begick självmord påverkade av droger.

De senaste åren har den amerikanska staten presenterar en rad åtgärder för att handskas med alkohol- och drogproblemet. De delar ut speciella ring-en-taxi-kort för att undvika fyllekörning, flera militärbaser delar även ut alkoholtätare. På tv och internet rullar reklamkampanjer som försöker belysa problemet.

Ändå finns det många, såväl experter

som veteraner och politiker, som menar att vården inte hänger med i den takt som krävs.

I en undersökning från Pentagon står att läsa att bara en av tio veteraner som anser sig lida av alkoholmissbruk har fått hjälp.

För veteraner som lider av tyngre drogmissbruk är det än värre. Militärerna avskedar dem och hänvisar till att de inte längre kan utföra sina arbetsuppgifter, därefter skickas de till veterankliniker för inackordering.

– Militärerna är överhopad och klarar inte av att hantera den här situationen. Något måste göras, det är sorgligt, vi ser inga framsteg. Pappor kommer hit och ber oss ta hand om deras söner. Det är en skam, säger Roberta Sharpe.

För Michael Kadlec tog livet en ny vändning 2008. Nu deltar han i ett alkoholprogram hos Veteran Affairs, samlingsorganisationen för USA:s veteraner som får utstå den mesta av kritiken.

– Jag såg mig själv sakta men säkert ta livet av mig. Jag ville inte erkänna att något var fel förrän jag i princip blev tvingad till det. Jag har fortfarande ångest och blir deprimerad, men nu har jag i alla fall fått hjälp. ■

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

Anders Stach

utbildning blir anställda av försvaret. Tidigare rekryterades soldater till enstaka insatser.

– Det finns dåligt med forskning på hur svenska soldater mår. Den forskning som finns har främst varit inriktad

på självmord. Men det ska bli bättre nu. Försvaret har anlitat Karolinska institutet för att ta reda på hur utlandsveteranerna mår, säger Anders Stach.

Enligt Anders Stach är det en omställning att komma hem för de flesta, för några blir det ett problem och för en liten del leder det till sjukdom, posttraumatiskt stressyndrom.

– Vårt arbete med soldaternas psykiska hälsa utvecklas hela tiden. Sedan 2011 har vi en ny handlingsplan. Vi involverar anhöriga mycket mer nu och vi samarbetar med frivilligorganisationer som jobbar med veteraner och deras anhöriga, säger han till Accent. ■

HÖSTENS INSPIRATIONSDAGAR

LÖRDAG 12 OKTOBER

Blå Bandslokalen i Tibro.
Medv: Klas Sjögren, Annika R Bergman, Simon Svensson och Olle Häggström.

LÖRDAG 12 OKTOBER

IOGT-NTO-lokalen i Hedemora.
Medv: Torsten Friberg, Carina Sommarström, Vivi-Anne Lovelock, Anton Hjärtmyr och Per-Martin Anderberg.

SÖNDAG 13 OKTOBER

IOGT-NTO-lokalen i Ulvsby, Karlstad.
Medv: Sören Storm, Anneli Erikson, Simon Svensson och Olle Häggström.

SÖNDAG 13 OKTOBER

IOGT-NTO-lokalen i Flen.
Medv: Jan-Eric Wester, Helena Bergqvist, Anton Hjärtmyr och Vivi-Anne Lovelock.

LÖRDAG 26 OKTOBER

IOGT-NTO-lokalen i Skellefteå.
Medv: Anna Frej, Lena Lindgren, Olle Häggström och Mats Lundström.

LÖRDAG 26 OKTOBER

IOGT-NTO-lokalen på Murargatan i Halmstad.
Medv: Ingall Söderberg, Johnny Mostacero, Simon Svensson och Vivi-Anne Lovelock.

SÖNDAG 27 OKTOBER

Nya lokalen Nykterhetsrörelsens hus i Kalmar.
Medv: Vivi-Anne Lovelock, Simon Svensson, Gunilla Nilsson och Britt-Marie Börjesgård.

SÖNDAG 27 OKTOBER

IOGT-NTO-lokalen i Delje, Mattfors utanför Sundsvall.
Medv: Eric Forsberg, Hans-Olof Andersson, Helene Ersson och Olle Häggström.

MÅLSÄTTNING:

att ge kunskap och inspiration till våra fastighetsstyrelser så att de känner glädje att utveckla sina lokaler

att föreningarna kommer med fyra deltagare så att de kan delta i samtliga miniseminarier.

RAMPROGRAM:

- Omvärldsbevakning – omvärldsanalys.
- Nätverksbygge i föreningen – Hur stärker vi oss tillsammans med andra?
- Arbete i fyra olika grupper/miniseminarier
 - 1) Första Intrycket – profilering. Att känna sig välkommen till våra lokaler.
 - 2) Kolla Våra Gårdar – Att arbeta med ett systematiskt underhåll.
 - 3) Familjeverksamhet i våra lokaler – Attityder och utrustning.
 - 4) Ekonomi inriktning sponsring – Allmänna arvsfonden – skattefrågor.

Anmälan senast 10 dagar före respektive utbildningshelg.
Anmäl dig till
Ingela Munter 08-672 61 58 eller maila ingela.munter@varagardar.se
Anmäl dig senast 2 oktober om du vill vara med 12 eller 13 oktober och senast 15 oktober om du vill vara med 26 eller 27 oktober.

Betala din medlemsavgift via autogiro!

Hej medlem

Vet du om att du kan betala din medlemsavgift via autogiro och samtidigt passa på att skänka oss en slant? På så sätt har du möjlighet att göra två bra saker som innebär att vi får mer resurser till vårt arbete för ett nyktrare samhälle.

När du betalar din medlemsavgift via autogiro minskar vårt administrativa arbete. Det innebär mer pengar över till vår verksamhet. Med autogiro kan du betala din medlemsavgift per månad, kvartal, halvår eller helår.

I samband med att du betalar din medlemsavgift har du också möjlighet att skänka en gåva, som då dras samtidigt som din avgift. Självklart väljer du om du enbart vill betala din medlemsavgift eller din medlemsavgift + gåva.

Du som vill ge en gåva kan välja att rikta den till någon av följande verksamheter:

- IOGT-NTO
- IOGT-NTO:s alkoholpolitiska arbete
- IOGT-NTO:s lokala verksamhet
- IOGT-NTO:s kampanj Vit Jul

NYKTRA KLUBBAR HETARE ÄN NÅGONSIN

Det började med nyktra klubb Sockerdricka i Uppsala och klubb Sobeer i Stockholm, nattklubbar med **enbart alkoholfritt i baren**. Nu följer Södertälje och Göteborg efter.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN FOTO MARTINA HOLMBERG

IOGT-NTOs vice ordförande Andrine Winter invigningstalade när Club Telge slog upp portarna till Södertäljes kaxigaste klubb och hon är övertygad om att nyktra klubbar är en ny trend.

– Nyligen var ett gäng danskar här och kollade in klubb Sobeer i avsikt att starta något liknande i Köpenhamn. Fenomenet verkar sprida sig, vilket känns jättekul! Det är ju ett faktum att allt fler unga väljer att festa nyktert och Systembolaget slår försäljningsrekord med alkoholfritt. Förra året såldes 2 212 000 liter alkoholfria drycker, säger Andrine Winter.

Tommy Lindblom, ordförande i föreningen Club Telge och en av de drivande bakom den nyöppnade klubben, hoppas att konceptet ska göra succé.

– Lokalen ligger centralt i Södertälje, så vi hoppas att många ska hitta hit. De flesta som är medlemmar i föreningen är i sena tonåren, så det är inte omöjligt att det är den åldersgruppen som kommer. Men alla åldrar är förstås välkomna, säger Tommy Lindblom.

Club Telge kommer initialt att hålla öppet lördagskvällar. Blir intresset stort utökar man till fler kvällar.

Och ikväll blir det smygpremiär på Klubb Tu666ummi i Göteborg och klubbens projektledare Marcus Olsson är förvånsfull.

– Vi kommer vid detta första tillfälle att hålla till vid Frilagret, vilket är ett slags

kulturcentrum för ung kultur, och kommer att hålla öppet under fyra timmar, fram till midnatt. Vi vill känna efter nu i början, men planerar att ha en löpande verksamhet på någon mer centralt belägen nattklubb i Göteborg, säger han.

Tanken är att det ska bli en riktig nattklubb med dans och musik – men utan alkohol i baren. Öppettider blir förhopp-

ningsvis mellan klockan 22 och 05 på morgonen.

– Vi kommer att erbjuda alkoholfria drinkar, alkoholfri öl och lite speciella läsksorter med smak av maskros och tistel.

Klubb Tu666ummi marknadsförs främst via sociala medier, som Facebook. Men också via flyers och affischering.

– Detta känns jättespännande och det verkar finnas ett stort sug efter en nykter klubb. Många har hört av sig och vill hjälpa till.

Varför heter klubben Tu666ummi?

– Det känns kaxigt och lite fräscht, precis som tuggummi är. Vi drar en parallell mellan att vara nykter och tugga tuggummi. Kaxigt och fräscht! ■

"Det verkar finnas ett stort sug efter en nykter klubb."

MARCUS OLSSON

"MIN MAMMA SMUGGLADE KNARK"

Fatou Touray berättar om vad som händer när mamma oväntat **åker fast för narkotikasmuggling**.

TEXT **HANNA NOLIN** FOTO **MOA KARLBERG**

Fatou Touray glömmar aldrig den där fredagen i februari. Då för sju år sedan när hon höll på att förbereda 4-årskalaset för sitt yngsta barn. Och förvånat undrade varför mamma inte dykt upp än. Så ringer telefonen. Det är Fatous bror. "Mamma har blivit gripen av polisen".

– Jag förstod ingenting, det blev liksom alldeles tomt i hela mig, vadå, tänkte jag. Något måste ha blivit fel. Mamma ska ju komma alldeles snart och skära tårten.

Men det som inte kunde vara sant var sant. Hennes mamma greps på centralstationen. I fyra månader satt hon häktad, förbjuden att ha kontakt med omvärlden. I världen utanför stod Fatou, 35 år gammal, ensamstående med fyra barn, och hade ingen aning om vad som hänt. Polisen fick inte säga något. För Fatou och hennes bror återstod rena detektivarbetet. I lägenheten där mammas sambo blivit gripen, hade polisen lämnat ett visitkort, där stod det narkotikaroteln, och vid gripandet hade hundar genomskött lägenheten.

– Det blev våra ledtrådar, det måste handla om droger. Men hur? Min mamma har hela sitt liv haft nolltolerans. Jag läste desperat i tidningar, och på nätet för att se om jag kunde hitta något jag kunde koppla till gripandet. Samtidigt väntade jag på att mamma skulle ringa på dörren, säga att allt var ett misstag.

Det gick en vecka, sedan dog Fatous mormor, hennes morfar, och så hennes farmor. Allt inom en och en halv månad.

Fatou Touray och hennes dotter.

"Det var helt sjukt, helt galet. Man ville fråga vad som hade hänt"

FATOU TOURAY

Fatou fick specialdispens för att framföra dödsbudet.

– Det var helt sjukt, helt galet. Man ville ju bara fråga vad som hade hänt, hade hon gjort något kriminellt, var hon skyldig? Men det fick vi ju inte. Och mitt i allt det ska jag framföra dödsbesked. Mamma

var helt förkrossad. Jag och min bror satt där och höll henne i hand. Försökte ge henne kraft och styrka att ta med sig in i cellen. Att sedan se henne gå iväg och veta att nu skulle hon sitta där ensam, det gjorde så ont.

Fatou jämför tiden under mammas gri-

pande med att drabbas av ett dödsfall, samma steg, samma kriser. Först chocken, och sedan, alla praktiska bestyren, de som bara måste göras. Skulle de sälja upp lägenheten, sälja bilen, avliva hennes hund? Dessutom, vad skulle Fatou säga till sin omgivning?

– Vad säger man till bekanta, när man träffar en kompis till mamma? Jag hann faktiskt fråga mamma om det, hon sa att vi fick säga vad vi ville, hon var skyldig, och skulle ta sitt straff, säger Fatou.

Sedan är det den rena förlusten, att mamma inte längre fanns där, i vardagen, som det stöd hon alltid varit. Den vardagliga närvaron.

– Som att jag kunde tänka att jag skulle ringa mamma för hon har ju ett sånt bra fiskgrytererecept, eller höra om hon hade ett bra tips på hur barnen skulle komma i säng lite tidigare, och så där. Och när man lyfter luren så slår insikten ner, nej, det går ju inte. Mamma hade alltid varit mitt viktigaste stöd. Nu stod jag ensam.

Nästa gång hon såg sin mamma var i rättegångssalen i juni. Där satt hon, hennes mamma som tröstat henne, gett goda råd när livet trasslat sig, alltid varit klok, och närvarande.

– Det var en sådan märklig upplevelse, för mig var hon trygghet, mamma som tagit hand om mig under alla år, men i andras ögon var hon ju enbart sina kriminella handlingar.

Fatou hörde mamma berätta allt: narkotikasmuggling, omfattande sådan, flera personer inblandade, och så berättade hennes mamma: hon var själv missbrukare.

– Jag hade fortfarande starka skygglappar, trodde att hon ljög om sitt missbruk, för att få lindrigare straff. Jag förstod ingenting. Inte kunde min mamma vara missbrukare, det borde jag ju ha sett, vi har ju levt så nära varandra.

Så kom domen, sju års fängelse. Sedan dröjde det tio månader innan Fatou kunde prata ordentligt med sin mamma. Då var hon placerad på Hinseberg, och bad Fatou och hennes bror komma.

– Då berättade hon allt. Att hon missbrukat och rört sig i kriminella kretsar i flera år. Hon tog på sig all skuld. Det där har hjälpt mig mycket, att hon var så tydlig med sitt ansvar, att hon hade gjort fel. Då var det lättare för mig att försöka hitta tillbaka till vår relation, säger Fatou.

Men det återstod en fruktansvärt tuff tid. Fatou levde med en ständig oro. Hon

"Jag förstod ingenting, inte kunde min mamma vara missbrukare" säger Fatou Touray.

För sin fyraåring höll Fatou Touray hon nyheten hemlig och sade att mormor var på behandlingshem.

drömde mardrömmar, drömde att mamma åldrats till oigenkännlighet, att hon dog där inne i fängelset. Att hon aldrig någonsin skulle komma tillbaka.

– Jag visste ju vilka hon satt med därinne, bland annat en kvinna som satt inne för att ha mördat sin tredje make. Det var människor som verkligen inte mådde bra. Jag var jätteorolig för att mamma skulle råka ut för något.

Fatous barn var med och hälsade på mormor då och då, och i vardagen tryckte tankarna på. Oron för hur mormor hade det där på fängelset. Fatous strategi har hela tiden varit öppenhet, att berätta allt hon vet för sina tre äldsta barn som då var 12, 14, 16.

– Jag pratade med lärarna och sa som det var, att det var därför, särskilt ett av mina barn, hade svårt att sova. Oron för mormor var så stark.

Men för sin fyraåring höll hon det hemligt, sa att mormor var på behandlingshem. Något hon fortfarande tycker är jobbigt.

– Men jag tänkte på allt han skulle kunna säga på dagis, ”mormor är i fängelse” och att ingen skulle vilja leka med honom. Jag vet fortfarande inte om det var rätt

Fakta. Fatou

Namn: Fatou Touray

Ålder: 42 år

Bor: Farsta, Stockholm

Yrke: Bloggare, chefredaktör för en nystartad nättidning.

Familj: Ensamstående med tre döttrar, en son och en extradotter.

eller inte. Nu när jag berättat för honom kan han känna sig sviken, att han var den enda som inte visste, men ändå. Jag vet bara att jag försökte ta det bästa beslutet just då.

Att överleva i vardagen, i stunden. Ett annat sätt att hantera livet var att börja blogga anonymt. I flera år använde Fatou nätet som sin ventil, att få ur sig tankar, känslor eller bara bolla konkreta frågor med sina läsare.

– Jag är glad att jag gjorde det, den där tiden är som ett enda töcken, jag minns nästan inget. Nu kan jag gå tillbaka i bloggen och läsa om hur jag tänkte och kände. Det har varit viktigt.

Nu har hennes mamma varit fri i två år, Fatou och hon umgås ofta och nära. De

har hittat tillbaka till varandra, även om rollerna ibland kan vara lite ombytta.

– Det var så tydligt när mamma släpptes att hon faktiskt inte kunde saker, bara som att köpa bussbiljett, mamma hade bara kontanter och kom inte längre ihåg hur mobilen funkade, varken hur man svarar eller skickar sms. Så jag har blivit den som får lära henne det som är självklart för oss andra. Det är en konstig känsla, att liksom vara mamma till sin mamma.

Men det har också fördjupat deras relation, de har kommit varandra ännu närmare. Relationen har verkligen prövats.

– Jag övergav inte mamma trots att jag inte ens visste vad hon hade gjort då den där första tiden. Jag älskar henne oavsett. Jag har samma syn när det gäller mina barn. Det spelar ingen roll vad dumt de gör, jag älskar dem alltid. Det viktiga är att man kan prata om det som hänt, och göra det bästa av det.

Hon tycker att de nu har kommit långt i bearbetningsprocessen. Nu kan de skämta om vad som hänt, och det är bra.

– Min mamma är min allra bästa vän, hon är den klokaste jag vet, trots att även hon gjort ett misstag, och tagit konsekvenserna av det. ■

ANNA CARLSTEDT MÖTER PAOLO ROBERTO

Julen är än så länge långt borta. Men det hindrade inte IOGT-NTO:s ordförande Anna Carlstedt från att i mitten av augusti **träffa programledaren Paolo Roberto** över ett pepparkaksbak på Möjligheternas Hus i Stockholm.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Anledningen till mötet var en inspelning av en reklamsnutt om Vit Jul som ska sändas under hösten i samband med Tv4:s "Pengarna på bordet". Programmet samarbetar i år med Miljonlotteriet och det är för att lyfta fram ändamålen med överskottet från lotterierna, som reklaminslaget visas.

Dagen innan spelades ytterligare en reklamfilm in, också den på Möjligheternas Hus, IOGT-NTO:s second hand-försäljning i Skarpnäck, Stockholm. Då intervjuade Paolo Roberto – som leder "Pengarna på bordet" – Ingela, en av alla de personer som lyckats ta sig ur sitt missbruk med hjälp av IOGT-NTOs verksamhet.

Paolo berördes djupt av hennes öde och berättelse.

– Jag började nästan gråta. Jag har själv många kompisar som har hamnat i missbruk, så jag känner starkt för de här människorna. När jag nu har fått chansen att träffa några av dem som är på Möjligheternas Hus, känner jag ännu mer hur viktigt IOGT-NTO:s arbete är. Jag är glad över att "Pengarna på bordet" samarbetar med Miljonlotteriet och glad över att få medverka i det här sammanhanget, säger han.

Idag intervjuade han Anna Carlstedt om Vit Jul; vad det är, varför Vit Jul finns och hur verksamheten ser ut. Anna berättade också om sina egna erfarenheter av att

Anna Carlstedt och Paolo Roberto.

växa upp med en missbrukande förälder.

Efteråt var hon nöjd.

– Det kändes väldigt bra! Barnen, som medverkade med pepparkaksbak i bakgrunden, var otroligt tappra och tålmodiga och inspelningen flöt på fint. Det är svårt att begripa att varje inslag bara blir 40 sekunder långt!

Hon berättar att hon tycker att det här är ett bra exempel på att IOGT-NTO är tätt sammanknutet med Miljonlotteriet.

– Det känns bra att Miljonlotteriet nu lyfter fram ändamålet och att man pratar om IOGT-NTO. Och så tycker jag att Paolo känns klockren som programledare. Han är varm, genuin och har ett äkta engagemang för våra frågor. Det känns toppen! ■

Fakta. Pengarna på Bordet

Tv4:s "Pengarna på Bordet" drar igång den 1 oktober 2013. Par tävlar om att vinna två miljoner kronor genom att satsa pengar på svarsalternativ till ett antal frågor. Programmet samarbetar med Miljonlotteriet och IOGT-NTOs verksamhet kommer att profileras i programmet.

"Jag är glad över att få medverka i det här sammanhanget."

PAOLO ROBERTO

Maj-Inger Klingvall, ordförande i KSAN.

Maj-Inger Klingvall

”Jag blev alltid ifrågasatt”

Hon har varit minister i två departement, diplomat och styrelseordförande. Alkoholens negativa konsekvenser är en fråga som engagerar. Men själv är hon inte nykterist längre.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN FOTO JONAS ERIKSSON

Att alkoholfrågor engagerar Maj-Inger Klingvall är kanske inte så konstigt. Hon föddes in i nykterhetsrörelsen med två nyktra föräldrar och gick med i ungdomslogen. Men när hon i 20-årsåldern flyttade till Stockholm för att studera upphörde hon att vara aktiv som medlem. Däremot behöll hon sitt medlemskap i IOGT-NTO. Ända fram tills för tio år sedan.

– Jag blev diplomat i Mocambique och kände att med all den representation som det innebär skulle det bli svårt för mig att vara medlem i IOGT-NTO. Som diplomat förväntas jag ha en källare full av vin till mina gäster och det blev helt enkelt alltför konfliktfyllt. Det är emot mina principer att servera och bjuda på alkohol när jag själv är nykterist. Däremot känns det okej om jag inte är nykterist. Därför valde jag att säga upp mitt medlemskap, säger Maj-Inger Klingvall och tillägger att även om hon visst kan ta ett glas vin, är hon generellt oerhört måttlig med alkohol.

– På stora bjudningar tog jag bara tonic i

stället för gin och tonic. Ingen visste ju vad som fanns i glaset. Och så gjorde många av mina kollegor också. Om man ska kunna sköta sitt jobb måste man hålla huvudet klart och skarpt. Jag har faktiskt inte stött på någon i diplomatkretsar som överkonsumerade alkohol, även om jag vet att det förekommer. Lockelsen kan förstås bli för stor när det bjuds så mycket alkohol.

Socialt upplever Maj-Inger Klingvall en skillnad sedan hon gick ur IOGT-NTO. Hon känner sig inte längre lika utanför. Omgivningens reaktioner har föränd-

rats sedan hon har kunnat acceptera vin i sitt glas

– Tyvärr. Jag fick alltid förklara mig och blev alltid ifrågasatt för att jag inte drack. Jag uteslöts ur många sammanhang och blev inte bjuden. I dag har jag inte det problemet. Trots att jag fortfarande är snudd på nykterist. Men den lilla nyansen gör skillnad, det ska jag inte sticka under stol med. Det borde inte vara så att man blir betraktad som annorlunda bara för att man inte dricker. Men så är det.

Maj-Inger Klingvall önskar att alkoholnormen ifrågasattes mer i samhället och

”När kända människor tar ställning emot alkohol kanske fler tänker till kring alkoholnormen.”

MAJ-INGER KLINGVALL

"När det gäller kvinnor finns mycket kvar att göra."

MAJ-INGER KLINGVALL

inom politiken. Det måste ju inte vara så att alkohol alltid ska ingå i större tillställningar i exempelvis diplomatkretsar.

– Därför tycker jag att kampanjer som Vit Jul är jättebra och viktiga. När kända människor tar ställning emot alkohol under åtminstone julen kanske fler tänker till kring alkoholnormen. Varför måste vi dricka på julen och andra högtider? Varför måste det serveras alkohol på fina middagar och vid representation?

Att Maj-Inger Klingvall har fyllt pensionär är inget som märks. Parant, kvicktänkt och professionell ut i fingertopparna känns hon mer som en kvinna mitt i livet än en dam som snart fyller 67. Att bara sitta hemma i soffan är inget som lockar. Åtminstone inte fullt ut.

– Jag jobbar inte hela dagarna numera utan har tid att ta det lite lugnare. Jag läser, skriver och påtar i jorden på mitt lantställe. Men jag behöver vara aktiv på annat sätt också. Jag har hela mitt liv varit samhällsengagerad och det förändras ju inte bara för att man fyller 65. Jag har orken och viljan att vara med och tänker fortsätta att arbeta ett bra tag till. Jag vill ju ha ett gott samhälle och när det gäller kvinnor finns mycket kvar att göra. Kvinnor är fortfarande en diskriminerad grupp, säger Maj-Inger Klingvall och berättar att nästa stora event hon ser fram emot är Nordiskt Forum i Malmö 2014. Där kommer kvinnor från hela Norden att samlas.

Som kvinna har Maj-Inger Klingvall känt sig diskriminerad i olika sammanhang. Att komma fram på en riksdagslista tar längre tid än för en man, menar hon,

"Jag fick alltid förklara varför jag inte drack", säger Maj-Inger Klingvall som valde att lämna nykterhetsrörelsen.

Fakta. Maj-Inger Klingvall

Namn: Maj-Inger Klingvall

Ålder: 67

Familj: Fyra barn, fem barnbarn

Bor: på Södermalm i Stockholm och på lantstället i Norrköping

Gör: styrelseordförande på KSAN (Kvinnoorganisationernas samarbetsråd i alkohol- och

narkotikafrågor), sitter i UNICEF Sveriges styrelse.

Bakgrund: pol mag. Blanda annat socialförsäkringsminister vid Socialdepartementet 1996-1999, biståndsmåster 1999-2001 vid UD, ambassadör i Maputo i Mocambique 2001-2007.

och understryker att kvinnor rent allmänt mäts med en annan måttstock än män. Dessutom har hon och andra kvinnor tvingats kämpa hårt för att driva kvinnofrågor. Inga dörrar har öppnats per automatik. Och bakslagen har varit många. Det är kvinnodiskriminering på ett strukturellt plan.

Maj-Inger Klingvall har på olika sätt arbetat med jämställdhetsfrågor tillsammans med S-kvinnor i 20 år.

– Det sociala och internationella engagemanget är min politiska profil, så detta att vara styrelseordförande i KSAN är perfekt för mig. Jag brinner för frågor som rör kvinnor och vår hälsa och kämpar bland annat för att åstadkomma en förändring av synen på kvinnor i vården. Kvinnor behandlas fortfarande sämre än män, normen är ju en man, säger Maj-Inger Klingvall som också pekar på en överkonsumtion av alkohol i kombination

"Det sociala och internationella engagemanget är min politiska profil", säger Maj-Inger Klingvall.

"Vi översköljs av alkoholreklam som riktar sig främst till unga – och det får förödande konsekvenser."

MAJ-INGER KLINGVALL

med läkemedel som en ökande risk för framför allt äldre kvinnor.

Hon berättar att KSAN har pågående projekt för kvinnor över 55 och har haft flera konferenser kring alkohol- och läkemedelsproblematiken.

– Genom våra 32 medlemsorganisationer, bland annat FI, Roks, S-kvinnor och Moderatkvinnor, hoppas vi nå stora grupper äldre kvinnor med information och

kunskap. Det märks tydligt att äldre kvinnor dricker mer i dag, inte minst märks det inom hemtjänsten där allt fler vårdtagare har alkoholproblem. Därför är det viktigt att skapa opinion!

Men även unga kvinnor tenderar att dricka för mycket, menar Maj-Inger Klingvall och tillägger med skärpa att marknadsföringslagarna borde ses över. Vi översköljs av alkoholreklam som riktar

sig främst till unga – och det får förödande konsekvenser.

Vad gör dig lycklig?

– Mina fyra barn, mina fem barnbarn och alla goda vänner. Och så älskar jag att resa. Afrika har en speciell plats i mitt hjärta sedan min tid i Mocambique, jag var nyligen där på en rundresa med ett gäng vänner, säger Maj-Inger Klingvall, som också gärna fotvandrar i fjällen, läser, går på teater och sköter trädgården på lantstället utanför Norrköping.

Nej, något traditionellt pensionärsliv lever hon knappast. Eller så är det just det hon gör. Lever ett pensionärsliv anno 2013. Ett kvinnovärdigt, aktivt och friskt liv, så som de flesta äldre kvinnor i tidigare generationer inte har kunnat leva.

– Livet har lärt mig att det är värt att kämpa för det man tror på. Så mycket har hänt och förändrats till det bättre sedan jag började min politiska karriär i slutet på 1960-talet! ■

Karin Wester uppskattar möjligheten att få sälja alkoholfritt på motorträffarna i Kolbäck.

HÄR STÅR IOGT-NTO I BAREN

Under sommaren vallfärdar tusentals **motorintresserade till Kolbäck** i Västmanland. Under träffarna är det IOGT-NTO som bemannar baren.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Kvällssolen faller vackert över landskapet utanför Kolbäck i Västmanland. Här, ute på landet, ligger anrika restaurangen Westerqarn dit tusentals motorintresserade från hela Mälardalen vallfärdar varje måndag, från maj till september. En riktigt vacker sommarkväll kan det komma över tusen fordon. Ikväll väntas åtminstone 800.

Ekipage efter ekipage med glänsande, välhållna veteranbilar och andra motor-

"Vi har sålt bra och fått mycket positiv respons."

KARIN WESTER

fordon från 40-50-60- och 70-talen rullar in på den vidsträckt gräsmattan där vakter i gula västar dirigerar bilarna till rätt parkeringsplats. Inom loppet av en

timme är gräsmattan full och besökarna minglar vant med varandra samtidigt som de köper något att äta eller dricka från de mobila stånden.

"Att bara erbjuda vatten och läsk känns trist."

SIGVARD ERIKSSON

Stämningen är på topp. Solen skiner och det är varmt och skönt. I ett tält beläget mitt i smeten finns "Drivers bar" - väl synligt i knallgult och med IOGT-NTOs ljusblå flagga väl synlig. Här säljer, från och med i sommar, nämligen IOGT-NTO och UNF alkoholfria drycker och smörgåsar till bilförare och alla andra som hellre dricker alkoholfritt.

- Sommaren har varit fantastisk, vi har sålt bra och fått mycket positiv respons, säger distriktskonsulenten Karin Wester, som hoppas på att kunna utöka och förbättra nästa år.

Hon medger att det inte har varit helt enkelt att sälja alkoholfritt vin och öl, efter som det är relativt okänt för många. De flesta handlar kaffe och en bulle, eller vanlig läsk.

- Vi har tioalet flaskor med alkoholfritt uppställda i baren, men folk tror ofta att det är vanligt vin och öl. Först när vi berättar vad det är blir de kanske intresserade. Vi har en viktig funktion att fylla genom att informera kunderna om produkterna, säger Karin och tillägger att samma sortiment även finns på bardisken inne i själva restaurangen.

Initiativet att starta en nykter bar under motorträffarna vid Westerqvarn kom faktiskt inte från IOGT-NTO, utan från Westerqvarns ägare Sigvard Eriksson. När han en dag fick syn på IOGT-NTOs värvare i ett snabbköp i Kolbäck bad han dem komma till veteranträffarna. Han tänkte att han kunde slå två flugor i en smäll och kombinera sin egen önskan om ett utökat alkoholfritt utbud och samtidigt ge IOGT-NTO möjlighet att profilera sig i ett sammanhang där många människor träffas.

- Jag har länge velat ta in ett bra sortiment av alkoholfritt till min restaurang. Vi finns mitt ute på bonnvischan och det går inte att ta sig hit utan bil. Det innebär

Drivers Bar erbjuder bara alkoholfria alternativ

Westerqvarn har tagit in ett tiotal alkoholfria viner, cidrar och öl.

Sigvard Eriksson

Hans Lindmark och Mona-Lisa Gren dricker bara alkoholfritt på motorträffarna.

"Vi är ju inte här för att dricka, utan för att umgås och ha trevligt."

MONA-LISA

Det är alltid värt att kämpa för det man tror på, säger Maj-Inger Klingvall.

att minst varannan gäst inte dricker alkohol. Alltså finns ett gott underlag för att sälja alkoholfria drycker. Att bara erbjuda vatten och läsk känns trist, så jag har köpt in olika sorters rött och vitt vin, cider och flera sorters alkoholfritt öl, säger Sigvard Eriksson och tillägger att det skulle innebära väldigt dålig pr för stället om någon åkte härifrån berusad.

– För en krog på landet är det viktigt att vårda sina gäster och många av våra gäster är chaufförer. Därför är alkoholfritt självklart hos oss. Det finns dessutom många äldre som uppskattar att det finns alternativ. Detta är inget raggargställe, utan här går det städad till. De som kommer hit gör det inte för att supa till, utan för att de har ett brinnande intresse för veteranbilar och för att de vill vårda ett kulturarv.

Han berättar att han har mötts av väldigt positiva reaktioner och är själv överraskad

över hur goda de alkoholfria dryckerna är.

– Det vita vinet är jättekult bra det dricker jag mer än gärna, säger han glatt.

Han gläds över samarbetet med IOGT-NTO och över att folk nu verkar upptäcka de alkoholfria dryckerna -även om det går lite småtrögt. Ett sätt att marknadsföra det alkoholfria sortimentet är att hålla låga priser. En alkoholfri cider eller öl kostar inte mer än en Loka. Då ökar chansen att kunden väljer cidern och upptäcker att den faktiskt är både god och läskande.

– Det tar ett tag att få upp försäljningen, men jag tror på det här. Var sak har sin plats och man kör inte med alkohol i kroppen, säger han.

Vid Drivers Bar är ruljansen igång. Många gäster köper kaffe och en smörgås, medan andra fundersamt fingrar på de alkoholfria flaskorna. Enligt Karin Wester

har kioskmedarbetarna sålt ganska många alkoholfria öl under kvällen, däremot nästan inget vin. Mona-Lisa Gren, som kom hit i en Ford Galaxy 1964 tillsammans med maken Hans Lindmark och hunden Siska, har dock inga betänkligheter. Hon pekar bestämt på ett flaska rosé och några öl.

– Jag tycker att det är jättebra att de har börjat med så många sorter alkoholfritt här, säger hon och räcker fram en hundring.

– Vi är ju inte här för att dricka, utan för att umgås och ha trevligt och jag tycker inte att alkohol och de här motorträffarna passar ihop. Att kunna välja ett alkoholfritt vin i stället för vatten känns festligt. Det är kallt, gott och fräscht, säger Mona-Lisa och får medhåll av maken.

Kön till Drivers Bar blir stundtals lång och Karin, Anna, Chris och Dante langar drycker, bullar och smörgåsar på löpande band. Så hejdlöst många fler alkoholfria öl blir kanske inte sålda just ikväll. Men Karin Wester är ändå nöjd.

– Vi syns och vi finns här varje måndag och har börjat bli etablerade i folks medvetanden. Jag tror att på sikt kommer fler att upptäcka de alkoholfria alternativen. Vi är glada över att vara här och över samarbetet med Westerqvarn, som vi tror mycket på. Och så är det ju kul och trevligt att vara här! ■

IOGT-NTO:s företagsvänner är med och skapar en bättre värld

Att vara företagsvän till IOGT-NTO innebär att ditt företag stödjer vårt arbete för ett samhälle där alkohol och andra droger inte hindrar människor att leva ett fritt och rikt liv.

Det här är IOGT-NTO:s företagsvänner

Vill du också synas här med ditt företags logotyp kontakta **Curt Thapper:**
curt.thapper@iogt.se eller
0733-838336

NÅ UT, FÅNGA IN OCH BEHÅLLA

Idédagar för att vinna publik till kultur och filmevenemang

PALLADIUM I ARVIKA 18 - 20 OKT. 2013

Helgen bjuder bl.a. på • Konst, konserter, teater, samtal, föredrag • Exklusiva förhandsvisningar av nya filmer • Framgångsrika exempel på alternativt innehåll och arrangörskap • Gerillamarknadsföring – nå ut och fånga in med små udda medel • Framtiden - film och kulturevenemang direkt via nätet.

Vi har bl.a. bjudit in; **Mårten Lindqvist**, grafisk formgivare och designer, **Katja Uneborg**, föreståndare Rio Bio i Stockholm, **Ramon Reissmüller**, Filminstitutet, **Erica Johansson**, föreståndare Palladium i Arvika, **Clarence Willard**, marknadschef Videvox, **Per Söderling**, föreståndare Bio kontrast i Arvika, och **Eyvind Ljungkvist**, projektledare Unique Digital Norge.

Årets Film- och Kulturdagar genomförs på Palladium i Arvika med två salonger. För anmälan och mer information om priser och boende, gå in på www.varagardar.se

Till halloween kommer många föräldrar att köpa både öl och cider.*

Till sina tonåringar.

Informationsinsatsen som riktar sig till tonårsföräldrar fortsätter och nu kan du och din förening beställa material i form av flygblad, affischer, dekaler och broschyrer kostnadsfritt.

Ta kontakt med Helena Bergkvist, 08-672 60 18 eller helena.bergkvist@iogt.se

www.tänkom.nu

* Skolelevs drogvanor 2011, CAN (12 % av eleverna i åk 9 och 30 % av eleverna i gym 2 anger att föräldrar är en källa till alkohol).

HALLÅ DÄR!

Jessica Zandén

Aktuell i Familjen Addams på Lorensbergsteatern i Göteborg

Berätta om din rollfigur!

– Alice är en helt vanlig kvinna som genomgår en spektakulär personlighetsförändring när hon besöker familjen Addams. Det är en väldigt kul roll att spela, jag får verkligen spela ut hela mitt register! Jag ser fram emot höstens föreställningar. De flesta vuxna har en relation till familjen Addams, så det känns härligt att få medverka i det här sammanhanget.

Har det blivit svårare att som 50+ kvinna få intressanta roller?

– Det var nog lättare när jag var yngre, ja. Men man får ta saken i

egna händer. Som jag gjorde när jag skrev pjäsen "Min mormor Gladys", som handlar om min mormors liv och bygger på hennes dagböcker. Kvinnor blir ofta bortglömda till förmån för männen. Det här var mitt sätt att lyfta fram och berätta om

FOTO: PRESSBILD en spännande kvinna som åkte till Paris på 1920-talet. Pjäsen ligger mig varmt om hjärtat och gjorde stor succé. Så jag är inte arbetslös trots att jag är medelålders och kvinna!

Du är terapeut också. Hur kombinerar du det jobbet med skådespeleriet?

– Jag är basutbildad kbt-terapeut och tar emot patienter en eller ett par dagar i veckan ungefär. Jobbet ger mig distans till skådespeleriet. Att jag valde att utbilda mig till terapeut beror på att jag blev utbränd. Jag drabbades av panikattacker och behövde hjälp för att läka. Det fick mig att dra ner på tempot och själv vilja hjälpa andra. I dag mår jag bra och trivs med livet.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Snyggt avslut på trilogi

📖 *Torka aldrig tårar utan handskar. Döden.*
Jonas Gardell
Norstedts

BOK I Gardells tredje och avslutande del av "Torka aldrig tårar utan handskar" möter vi åter Rasmus, Benjamin, Paul och de andra från de tidigare böckerna. Nu ur ett lite annat perspektiv och med vissa karaktärer blir mötet djupare, de får ta mera plats. Det är som att Gardell har skapat ett galleri av människor, som får olika mycket utrymme i de olika delarna. Samma lätta språkhantering, samma bilder, samma värld, men med ny blick. Som titeln antyder dras säcken ihop här. Kärleken har omvandlats till döden. Rasmus avlider och lämnar efter sig djup sorg och fort-

satt förnekelse från föräldrarna. Benjamin får inte ens komma på sin älskades begravning. Men han går på andras begravningar. En efter en faller de ifrån, de smittade bögmarna. Fast få av de anhöriga vågar stå för den verkliga dödsorsaken. Cancer är den gängse förklaringen. Gardell lyckas elegant knyta ihop säcken och trots

en tendens att vara lite för predikande, är det bara att medge att han genom trilogin har gett sjukdomen AIDS ett ansikte på riktigt. Jag kan aldrig riktigt förstå, eftersom jag inte själv var med. Men jag förstår mer och jag har lärt mig mycket. Det är vackert så.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

SPEL

Fängslande om sorg

📖 *Min man dog tusen gånger*
Rebecka Nordström Graf
Albert Bonniers förlag

BOK När Rebecka Nordström Grafts man Daniels hjärta en sommardag plötsligt stannar är det som om hela tillvaron rämman. Han, hennes livs kärlek, finns inte mer. Det är omöjligt att greppa och sorgen och saknaden väl- ler över henne och de två ton-

åriga barnen. All välmenande omtänksamhet hjälper föga. Ensamhetskänslan är enorm och trots att hon försöker ta emot hjälp och leva ungefär som vanligt är det väldigt svårt. Över-

allt påminns hon om Daniel och deras lyckliga liv tillsammans. Barnen fjärrar sig från henne; de har svårt att hantera mammas bottenlösa sorg. Än svårare är det när hon möter människor som inte vet vad som hänt eller när människor tycker att hon borde ha sört färdigt. Om och om igen måste hon förklara. För henne känns det som att hennes man dör om och om igen - därav titeln. Sorgearbetet berättas i bakvänd ordning. Från att det har gått ett år av sorg till dagen då Daniel dog. Det är gripande, omtumlande och vackert skrivet om sorgens processer.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

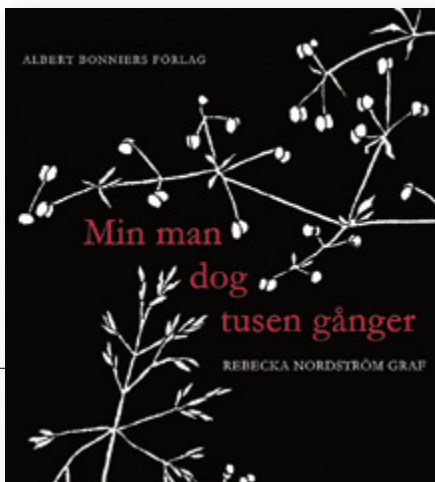

FOTO: BALDUR BRAGASON / YELLOW BIRD

FILM

Mörk stämning i Ölandsdrama

FILM *Skumtimmen*
Svensk film med Lena Endre,
Tord Peterson och Thomas
W Gabrielsson

FILM "Skumtimmen" är Johan Theorins kanske bästa bok. Tät, spännande och välskriven. Därför är det ett svårt uppdrag regissören Daniel Andersson tagit på sig. Att ge romangestalterna samma liv på filmduken som i boken är nästan omöjligt. Och visst utelämnas flera detaljer och nyanser

i filmen. Ändå är "Skumtimmen" en sevärd spänningsthiller. 1972 försvann en femårig pojke i dimman på Alvaret på Öland. Hans kropp hittades aldrig. Drygt tjugo år senare återvänder hans sorgsna mamma Julia – spelad av Lena Endre – till Öland, för att sköta bouppteckningen efter sin avlidna mor. Samtidigt återknyter hon kontakten med sin åldrige far Gerolf, som har börjat nysta i sonsonens försvinnande. Kunde massmördaren Nils

Kant ha varit gärningsmannen? Mycket pekar på att han inte alls dog 1968, utan levde vidare under annan identitet på Öland. När Julia en dag får ett brev på posten med sonens sandal, den han bar vid försvinnandet, börjar säcken dras ihop. Sanningen är förstås mer komplicerad än någon kan ana. Spännande, stämningsfullt och ganska så dystert med många oväntade vändningar.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Spännande om barnmisshandel

FILM *Stenhjärtat*
Katarina Wennstam
Albert Bonniers Förlag

BOK En mamma kommer rusande in på akuten med ett livlöst spädbarn i famnen. Flickan andas inte och läkarna blir snabbt miss-tänksamma när de upptäcker att hon har svåra hjärnskador och gamla, läkta, frakturer. Någon har medvetet skadat barnet - frågan är vem. Pappan? Mamman? Något av de äldre syskonen? Eller kanske barnflickan? Föräldrarna häktas för misshandel och polisen kopplas in. Rättsapparatusens kvarn

börjar sakta mala. Vem? Var? Hur? Och varför? Ingående förhör med föräldrar och nära anhöriga. Alla ger sin version, pekar i olika riktningar, men ingen erkänner. Fallet engagerar advokaten Shirin, som för den svårt skadade babyns talan, samtidigt som hon tampas med sina allt mer svalnande känslor för maken Fredrik. Ska hon gå eller

stanna kvar? Det är en spännande och bitvis engagerande - om än ibland väl redovisande - berättelse om ett viktigt och i media ofta uppmärksammat ämne; barnmisshandel. I det avseendet är Wennstam skicklig. Hon skriver om de där otäcka vardagsbrotten, som finns mitt bland oss och som vi alla till viss del kan känna igen oss i. Vilken urlakad småbarnsförälder har inte någon gång tänkt tanken att dänga till sitt barn för att få tyst på det?

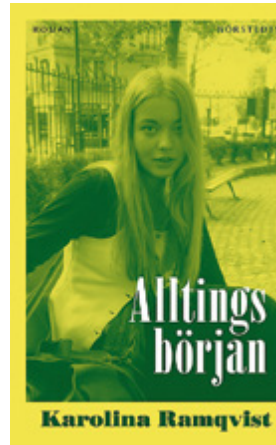
MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!

1 **POCKET** "Alltings början" av
Karolina Ramqvist. Vasst,
välskrivet och fängslande

om unga
Saga som
uppfostras
feministiskt
av en ensam-
stående mor,
men som
ändå faller
pladask för
den självupp-
tagne Victor
Schantz. Han
ringer och
hon springer
till honom,
oavsett tid
på dygnet.
Mycket 90-talsnostalgi. Skarpt
och berörande och oerhört bra.

2 **FILM** "Diana" om brittiska
prinsessan Dianans drama-
tiska liv och död. Filmen

fokuserar
dock
främst på
hennes
kärleksre-
lation till
hjärtkirur-
gen Has-
nat Khan,
som enligt
nära
vänner

till prinsessan var hennes livs
största kärlek. Med Naomi Watts i
huvudrollen.

3 **FAKTA** "Bättre Möten" av
Jan Gyllenbok. En utmärkt
och lärorik handbok i kon-

sten att hålla
föreningsmö-
ten. Gyllenbok
förenar krav på
formalitet och
förnuft på ett
klokt sätt och
går igenom det
mesta som kan vara matnyttigt
för en IOGT-NTO förening som vill
utveckla sin mötesstruktur- och
teknik. Precедера ICD Publishing.

Johan Rapakko

Klättring är ditt största intresse – berätta varför!

– Jag började klättra 2006 och fastnade för den här extremsporten. Jag tycker att det är väldigt kul och en personlig utmaning varje gång att försöka hitta en klockren linje i en sten, så att jag kommer upp. Jag sysslar främst med bouldering, vilket innebär friklättring på klippblock och väggar. Jag klättrar vanligtvis mellan tre och åtta meter och jag klättrar i stort sett året om. Vid bouldering har man en madrass nedanför, en så kallad crashpad, om man skulle falla. Det ger en enorm adrenalinkick när man klarar att lösa ett problem och komma vidare. Man måste vara hundra procent i nuet och helt fokuserad, så det här är ett bra sätt att byta perspektiv och släppa vardagen. Jag klättrar åtminstone fyra dagar i veckan. Jag har också gjort längre klättringsresor, bland annat till Fontainebleau utomför Paris. Det är något av ett klättringsmecka! Men det finns andra platser i världen jag också drömmer om.

Som var då?

– Nya Zeeland vore fantastiskt, de har en annorlunda stenstruktur. Hampi i Indien vore kul, liksom Magic Woods i Schweiz. Men just nu räcker det gott att leta upp nya, bra klättringsställen i naturen här hemma och dela med mig av det i min blogg www.sobouldering.blogspot.com. Bloggen har bortåt 4000 läsare varje månad. Namnet innehåller ordet sober, vilket är viktigt för mig. Det finns inte så många extremsportande nykterister och jag försöker lyfta fram min nykterhet bland annat genom att vara en bra förebild, inte minst för alla barn som jag träffar genom jobbet som Juniskonsulent. Tyvärr förknippas klättring ibland med droger.

Hur då?

– Historiskt har klättring varit förknippad med hippie-mentalitet. Man röker på kring lägerelden och släpper alla spärar genom både droger och själva klättringen. Inte så vanligt i Sverige, men utomlands förekommer det.

Är du aldrig rädd för att falla?

– Jo, ibland. Men rädslan gör att man skärper alla sinnen. Jag är en kicksökare som går igång på frihetskänslan. Allt beror på mig och mina val när jag klättrar. Jag älskar också naturupplevelsen och det faktum att man rensar hjärnan från alla vardagstankar när man klättrar.

Var finns ditt favoritställe för klättring?

– Det beror på. Jag har hittat bra ställe i närheten av mitt hem. Dit kan jag gå och klättra någon timme. Och så klättrar jag gärna på Tjörn. Där är otroligt vackert och väldigt bra klättring. Men där finns också mycket kvar att upptäcka.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO JOAKIM JÖNSSON

NAMN: JOHAN RAPAKKO
ÅLDER: 29
FAMILJ: SAMBO
BOR: GRÄBO UTANFÖR
GÖTEBORG
GÖR: JUNISKONSULENT
OCH KLÄTTARE

Känner du någon
som borde bli
månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

"Man måste vara hundra procent i nuet och helt fokuserad."

Varför inte ge bort en prenumeration på Accent till någon du gillar?

Tidningen kostar bara 295 kronor för tio nummer. Mejla accent@iogt.se eller ring Medlemsservice på 08-672 60 38 så hjälper vi dig.

– Vara tyst i flera dagar? – Javisst!

IOGT-NTO medlemmar
kika in på vår hemsida
för medlemserbjudande!

www.peacequiet.se

I stillheten kan du höra ditt hjärta tala

Anmäl dig till

Verksamhetsforum

Tollare folkhögskola 8-10 november 2013

Kom och inspireras av ett stort antal seminarier om både forskning och mer handfasta verksamhetstips. För mer information och program www.iogt.se/events.

Separat verksamhet erbjuds medföljande barn.

Frågor:

Kathy Gyhlesten

kathy.gyhlesten@iogt.se, 0733-72 62 16

Frågor av praktisk karaktär:

Åse Lundblad

ase.lundblad@iogt.se, 08-672 60 05

Pumpen

Årets mest nervkittlande frågetävling, JAAA!

14 NOVEMBER 2013, KL 20.00 -21.00

Pumpen är en frågetävling där nästan allt är tillåtet för att hitta svaren på frågorna. Alla lag svarar på frågor under samma timme runt om i landet. Skapa lag i föreningen eller med vännerna – ju fler det är i laget desto fler kan hjälpas åt att svara på frågorna!

TRE HJÄLPMEDEL BEHÖVS

- Mobiltelefon för sms eller tillgång till mail
- En digitalkamera för fotografering
- Cd-spelare eller tillgång till vår hemsida

PLATS

Där ni själva väljer att förlägga tävlingen

FRÅGECATEGORIER

Kunskapsfrågor, Knep & knåp och Sinnens & uppdrag

MER INFORMATION

Lag utanför IOGT-NTO-rörelsen betalar en deltagaravgift på 100 kr/lag, för lag knutna till IOGT-NTO-rörelsen är det gratis.

**ANMÄLAN SENAST DEN 21 OKTOBER
PÅ HEMSIDAN PUMPEN.IOGT.SE**

Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

Ett närligt slut på dagen

”Paolo Roberto strippade”

Att vara ordförande för IOGT-NTO innebär många privilegier. Till dem hör att ingen dag är den andra lik. Det är som ett äventyr som ständigt pågår. Ibland är problemen svåra att lösa och besluten tunga att fatta. Andra dagar är det party och politik i skön förening och jag ser att vi gör skillnad. Ena dagen kan jag få sitta runt ett bord i ett vackert ordenshus utanför Kramfors och fnissa med härliga IOGT-NTO-damer som fyllt både 80 och 90. Andra dagen får jag inviga en ny Straight Edge-lokal i en stockholmsförort för att sedan ta planet till Bryssel. Dagen kan börja med en tweet från en medlem som tackar IOGT-NTO för sin nykterhet och sluta med ett samtal från en annan medlem, en medmänniska som precis tagit ett återfall och tappat fotfästet helt. Ibland är IOGT-NTO mysigt, ibland är det jobbigt. Ibland är det på liv och död.

Till de mest otippade uppgifterna på sistone hörde att baka pepparkakor i TV4 med Paolo Roberto, mannen som på twitter presenteras som ”Världens farligaste kokboks författare”. Denna märkliga aktivitet kom sig av att IOGT-NTO:s Miljonlotteri samarbetar med TV4 i höst, kring programmet ”Pengarna på bordet”. Idén är att lyfta fram vårt Miljonlotteri i TV, i

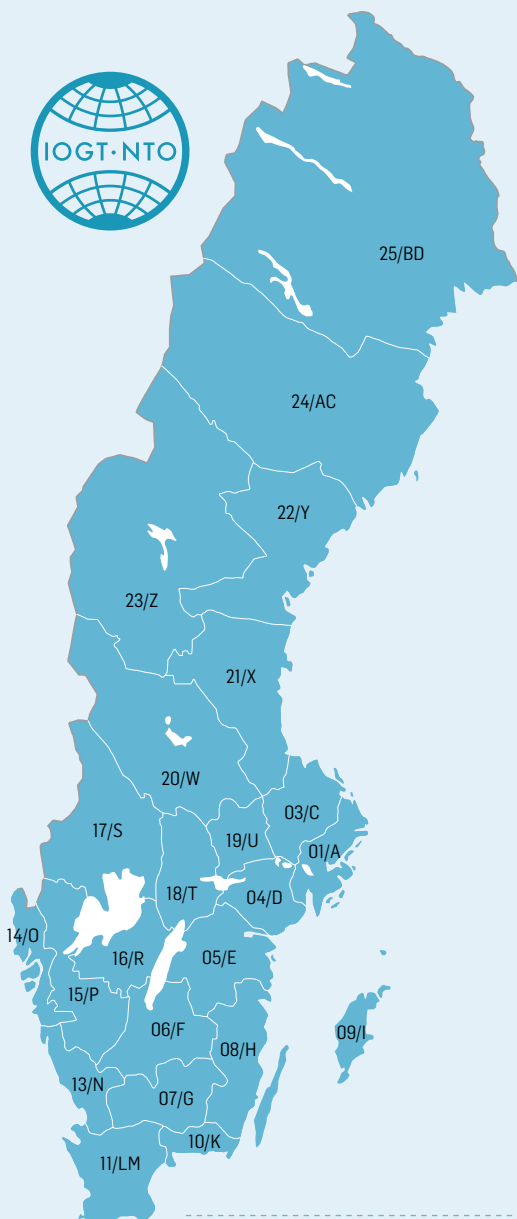
ett lättsamt format, med Paolo Roberto som programledare. Man kan ställa sig frågan om IOGT-NTO ska ägna sig åt sådant. Själv tycker jag att ja, det ska vi: Vårt prenumerationslotteri har nästan 200 000 prenumeranter. Jag brukar säga att de är vår gigantiska supporterklubb. För det är, till nästan nittio procent, på vårt lotteri vi lever. Tack vare det kan vi vara en organisation helt oberoende av staten. Men skall vi fortsätta sälja lotter behöver Miljonlotteriet synas, och TV har fortfarande en unik genomslagskraft. Något som känns bra med höstens satsning är att ändamålet, det vill säga vad organisationen gör med pengarna, kommer att lyftas fram tydligt. Och här är Paolo Roberto som programledare ett fynd. Han är påläst och har ett genuint engagemang för våra frågor. Såvitt jag vet är han inte nykterist, men han har den djupaste respekt för våra perspektiv i alkoholfrågan. Och alldeles särskilt när det gäller situationen för barn som lever i familjer med beroende. Sällan har väl två personer haft så många förutfattade meningar om varandra som han och jag vid vårt första möte. Jag vet inte hur han ser på det, men mina egna fördomar kom på skam.

En solig augustidag förvandlade vårt fantastiska gäng på Möjligheternas Hus

(ett av våra sociala företag) utanför Stockholm sina lokaler till ett julpyntat kök. Vi rekonstruerade en jullovsaktivitet i Junis och i förgrunden pratar jag och Paolo Roberto om varför IOGT-NTO-rörelsens Vit Jul-projekt behövs, varför vi blir extra viktiga under loven, om hur mina egna jular under uppväxten påverkades av mammas beroende och hur vi kan göra skillnad idag. En rad sådana filmer kommer under Miljonlotteriets TV-satsning att visa hur lottköparnas pengar kan göra skillnad.

Arbetsdagen slutade med att Paolo Roberto strippade. Lite märkligt kan tyckas, men du kommer att förstå varför när du ser programmet. Som vi båda konstaterade: Vad gör man inte för nykterheten? Och ja, jag behöll kläderna på. Bedömde att det vore riskabelt att utsätta TV-tittarna för den nära-döden-upplevelse det skulle innebära att se IOGT-NTO:s ordförande alltför lättklädd.

Anna Carlstedt

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Kajsa Elveberg
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Mona Örjes
018-12 14 86, 0733-83 83 42

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström
0155-28 15 40, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Carl Wennerstrand
013-10 40 40, 070-227 03 36

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Linda Börjesdotter Bäckström
0470-70 64 52, 076-170 57 93

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Gunilla Nilsson
072-512 51 52

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Kontaktperson: Arne Larsson
0705-71 18 66

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Mahir Spahic
070-190 84 06

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Sofia Hagström Månsson
073-157 86 96, 031-775 78 60

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Anneli Simu Gunnarsson
Ola Österlund, 033-10 32 72, 076-84 28 283

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Petra Berghäll
0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Kaj Johansson
054-18 77 72

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Karin Wester
073-982 96 36

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Louise Eriksson
0243-851 05, 070-191 45 81

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Fredrik Edwall
073-031 44 41

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Margot Ögren
070-553 73 94, 0660-850 10

JÄMTLAND, 23/Z

Kontaktperson: Anna Ringnér
063-13 20 45, 070-190 84 00

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén
0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkohol drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarig för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namn**teckning***

För**namn***

Efter**namn***

Gatu**adress***

Post**nummer***

Ort*

Personnr (10 siffror)*

Tele**fonnr**

E-post**adress**

Eventuellt önskad f**örening**

* Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

Skapa ditt dreamteam!

Vill du påverka din organisation? Då ska du absolut ta på dig ett valberedningsuppdrag. Inget är mer strategiskt viktigt och avgörande för organisationens framtid än det arbete som en valberedning gör!

Vi inbjuder därför dig som är valberedare till en dag för utbildning, strategisamtal, idé- och erfarenhetsutbyte. Utbildningen äger rum söndagen 27/10 på IOGT-NTO-gården Klara i Stockholm. Sista anmälningdag 4/10.

Läs mer på www.iogt.se

Har du frågor kontakta:

Eva Blomqvist, 08-672 60 31 eller eva.blomqvist@iogt.se

ENGAGEMANGSPORTALEN

Du har väl inte missat Engagemangsportalen som vi lanserade tidigare i år?

På Engagemangsportalen finns tips och idéer på engagemang som är tänkta att passa just dig. Du kan välja att göra en liten punktinsats då och då eller satsa flera timmar i veckan. Du kan också göra en insats genom att bara vara dig själv och stödja arbetet genom ditt ställningstagande. För oss är allt engagemang viktigt.

Nu behöver vi din hjälp för att fylla Engagemangsportalen med nya idéer och förslag!

Har du förslag på engagemang som kan passa in i portalen?

Kontakta Samuel Somo, 0733-72 62 21 eller samuel.somo@iogt.se

Gå in på

www.engagemangsportalen.se och se vilket engagemang som passar dig.

COACH BOARD GAME

Vill du utvecklas som människa? Vill du skapa förtroende och gemenskap i grupper och föreningar?

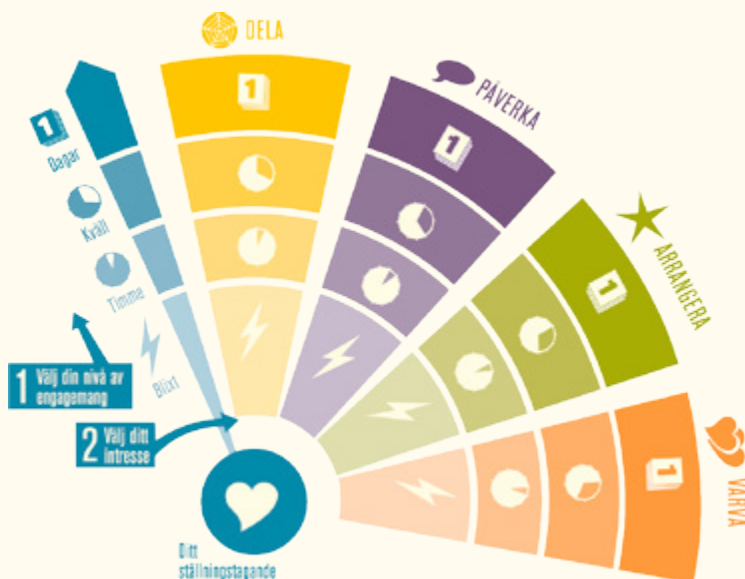
Då kan spelet Coach Board Game vara ett bra hjälpmedel. Genom att på ett roligt och lättansatt sätt beröra relativt djupa frågeställningar kan vi utvecklas i tanke, handling och beslut. Ta kontakt med din NBV-avdelning för mer information eller läs på www.nbv.se.

SISTA CHANSEN I ÅR! PASSA PÅ ATT SÖKA PENGAR TILL GODA IDÉER!

I år har IOGT-NTO som vanligt avsatt två miljoner till projekt för lokal utveckling. Det går bra att söka till utvecklingsprojekt inom fyra prioriterade områden; medlemsvärning, medlemsengagemang, alkoholpolitik och kampanjarbete.

Mer information finns på www.iogt.se.

Sista ansökningsdag 30 september!

INSPIRERAS I VÅRA GÅRDAR

Inom nykterhetsrörelsen finns det många lokaler där verksamheten frodas och bidrar till vårt arbete för en nyktrare värld.

Under två helger i oktober anordnar nu Våra Gårdar inspirationsdagar i åtta olika lokaler runt om i landet; Tibro och Hedemora 12/10, Ulvsbyn/Karlstad och Flen 13/10, Skellefteå och Halmstad 26/10 samt Kalmar och Sundsvall 27/10.

Läs mer på www.varagardar.se.

ÄR DU IOGT-NTO-MEDLEM OCH AKTIV I ETT POLITISKT PARTI?

För att få bra argument för en restriktiv alkoholpolitik och för att hitta partikamrater att samarbeta med inom IOGT-NTO:s frågor, har IOGT-NTO ett nätverk för IOGT-NTO-medlemmar som är aktiva inom partipolitiken på alla nivåer.

Är du aktiv i ett parti och vill vara med i vårt nätverk, kontakta Bo Högstedt, bo.hogstedt@iogt.se.

GLÖM INTE ATT BOKA IN VERKSAMHETSFORUM PÅ TOLLARE FOLKHÖGSKOLA 8-10 NOVEMBER 2013!

Kom och inspireras av ett stort antal seminarier inom våra verksamhetsområden. Det blir seminarier om både forskning och mer handfasta verksamhetstips. Separat verksamhet erbjuds medföljande barn.

Frågor:

Kathy Gyhlestén

kathy.gyhlesten@iogt.se, 0733-72 62 16

Frågor av praktisk karaktär:

Åse Lundblad

ase.lundblad@iogt.se, 08-672 60 05

KALENDARIUM

OKTOBER

- 5-6.....NBV:s förbundsdagar
- 5-12... Kampanj: Världens barn
- 12 Våra Gårdars Inspirationsdagar i Tibro samt i Hedemora
- 13 Våra Gårdars Inspirationsdagar i Ulvsby (Karlstad), samt i Flen
- 12-13. Medlemsforum, Mölnlycke
- 14-31. Kampanj: Antilangning inför Halloween
- 18-20. SHIFT – framtidens ledare, träff 1
- 18-20 Våra Gårdars Film- och kultur dagar i Arvika
- 21 Sista anmälningssdag till frågetävlingen Pumpen
- 25 Accent nr 8 kommer ut
- 26 Våra Gårdars Inspirationsdagar i Skellefteå samt i Halmstad
- 27 Våra Gårdars Inspirationsdagar i Delje (Sundsvall) samt i Kalmar
- 27 Skapa ditt dreamteam – valberedningsutbildning, Stockholm

NOVEMBER

- 1 Kampanj: Ljusmanifestation för narkotikans offer
- 4 Sista ansökningsdag Aktivitetsbidrag Vit Jul
- 8-10... Verksamhetsforum, Saltsjö-Boo
- 14 Frågetävlingen Pumpen
- 22 Accent nr 9 kommer ut
- 25 Internationella dagen mot våld mot kvinnor
- 30 Ska vi byta grejer med varann? Stockholm

DECEMBER

- 1 Internationella hiv/aids-dagen
- 1-13... Kampanj: Antilangning inför Lucia
- 13-6/1 Kampanj: Vit Jul
- 20 Accent nr 10 kommer ut

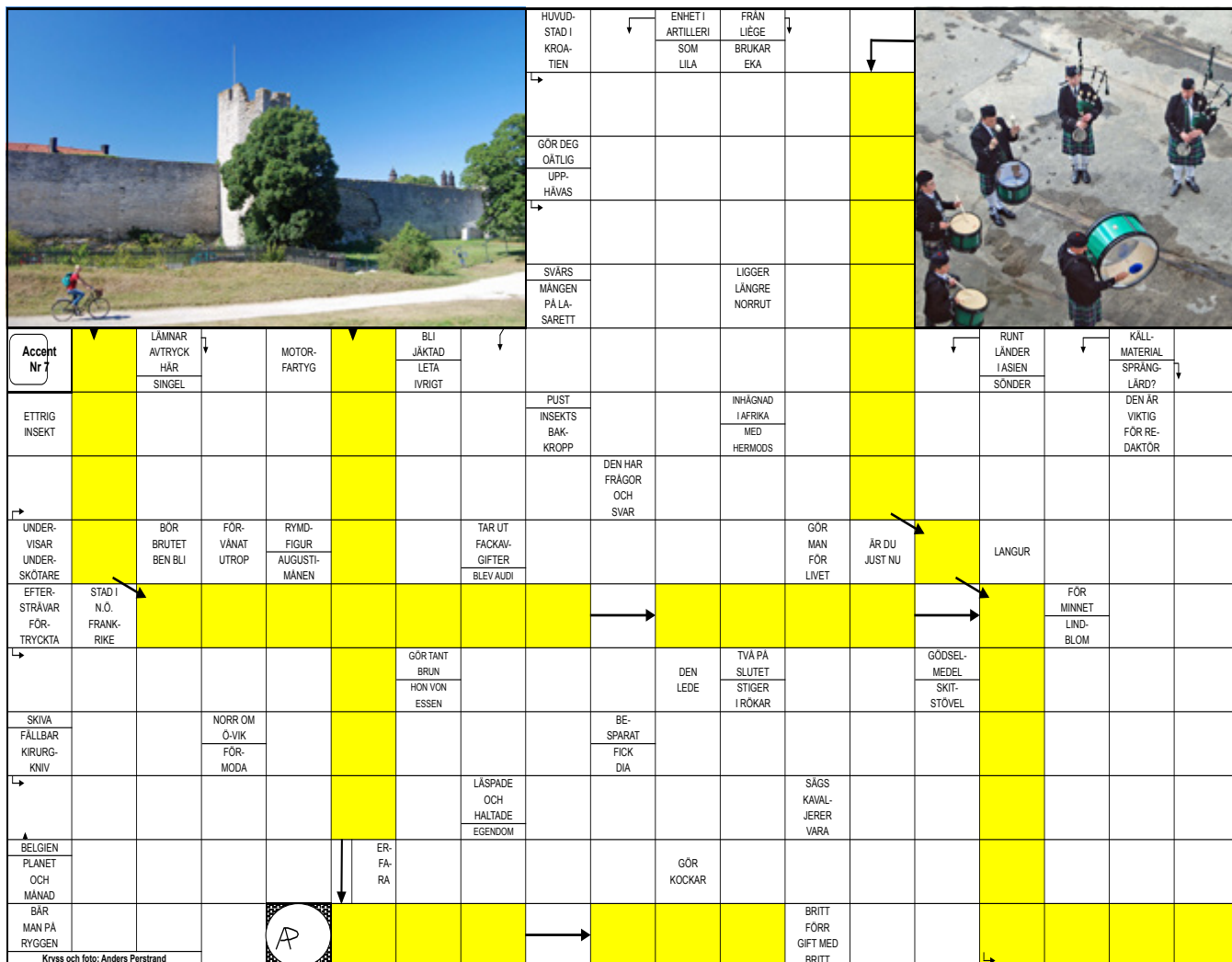

Du följer väl oss på webben också?

Vi publicerar nyheter varje dag på www.accentmagasin.se. Längst ner på webbplatsen kan du också prenumerera på vårt [nyhetsbrev](#) om du hellre vill hålla dig uppdaterad den vägen.

Du hittar oss också på
Facebook (facebook.com/accentmagasin)
och Twitter (twitter.com/accentmag)

accent

SKICKA IN OCH VINN!

Tjugan-lotter att vinna. Sex lotter vinner förstapristagaren, två lotter vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 21 oktober 2013. Märk kuvertet Kryss 7/2013.

NAMN

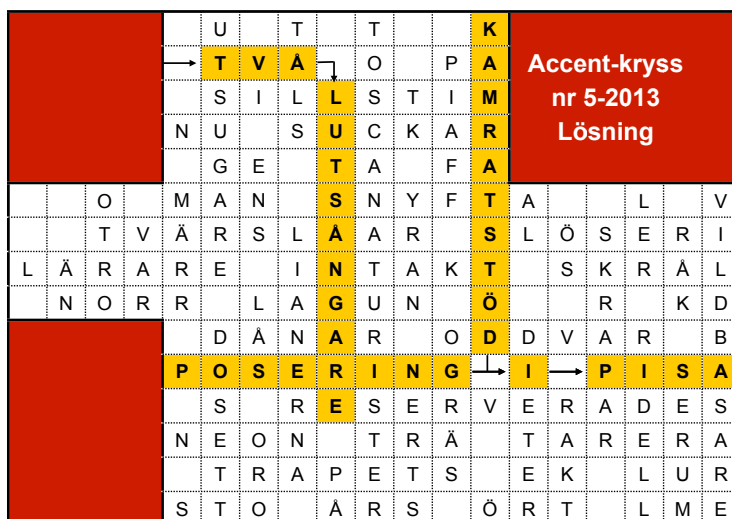
ADRESS

POSTADDRESS

VINNARE NR 5 2013

Första pris, sex i Tjugan-lotter vinner **Siw Eriksson**, Stora Björka, Överum. Två Tjugan-lotter var vinner **Lena Gäfvert**, Borlänge, **Lars Rebo**, Linköping, **Sussanna Nelson**, Varberg, **Eva Nyblom**, Östersund, **Kerstin Nilsson**, Kungälv, **Brita o Kalle Isaksson**, Vetlanda, **Marie-Anne Lisshammar**, Mölndal, **Lars Lindgren**, Mariefred, **Ann-Britt Sandström**, Huskvarna, **Elsa Petersson**, Sävsjö. Accent gratulerar!

LÖSNING NR 5 2013

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

NY BOK!

Nu kan du äntligen köpa **Nyktra former** med det bästa ur IOGT-NTO:s digra affischsamling. Boken är ett fint dokument över IOGT-NTO-rörelsens historia såväl som affischkonstens starkaste era.

Här kan du beställa boken:

www.iogt.se/nyktra-former

eller 08-672 60 00.

Boken kostar 350 kronor plus frakt.

